

UDÁLOUTI

na VUT v Brně

Fraktální svět – výstava na pomezí vědy a umění

O tom, že matematika nemusí být jen přísnou, chladnou vědou, jakoby odtrženou od života, jak ji známe ze školy, ale že se může zabývat tak poetickými objekty, jakými jsou třeba mořské vlny, bory, oblaka, zasněžené stromy či prosté peříčko, nás přesvědčila výstava nazvaná Fraktální svět, instalovaná v aule Rektorátu Vysokého učení technického ve dnech 24. února až 31. března 1997.

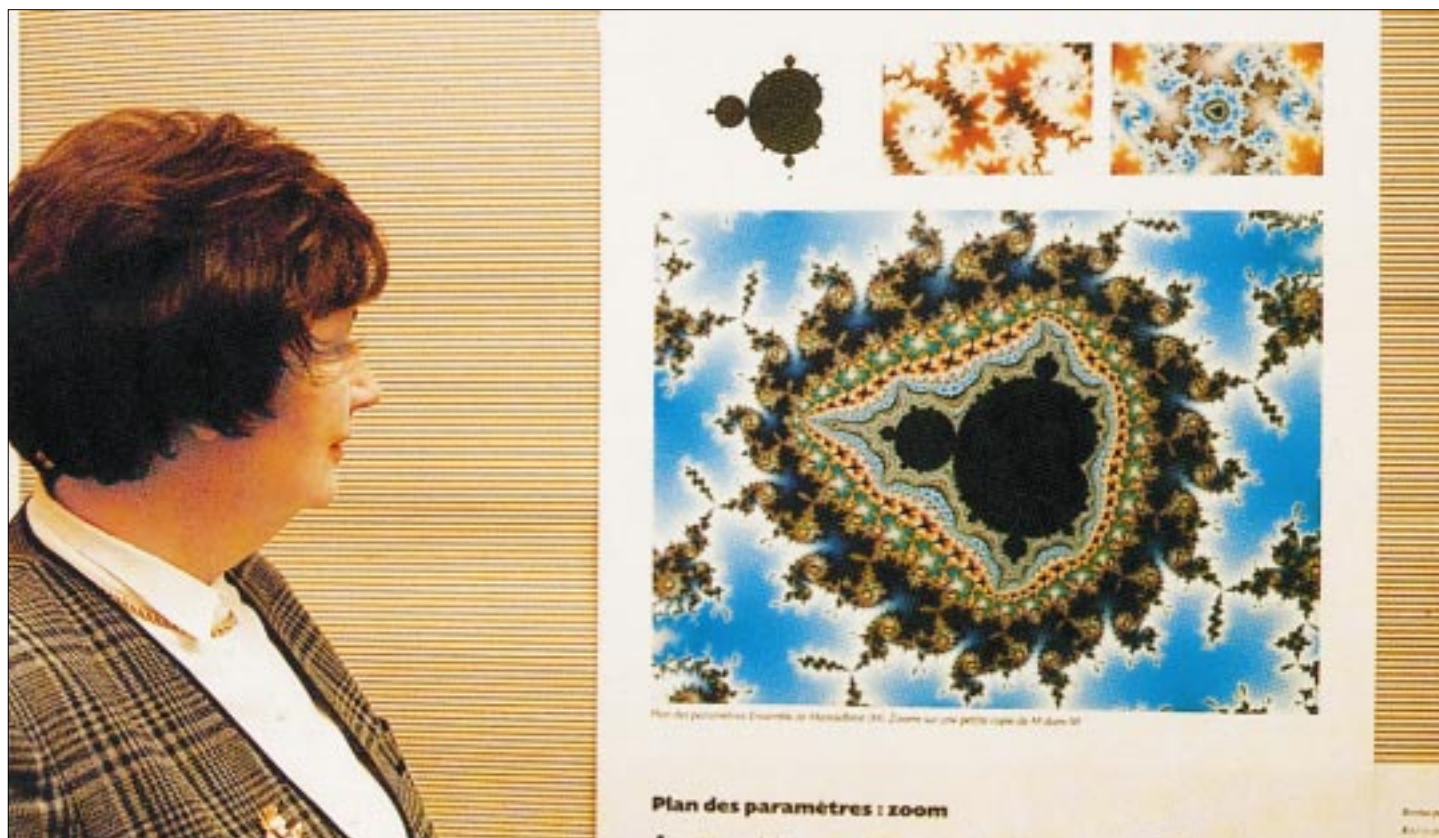
Výstavu z tvůrčí dílny pařížského ateliéru Ecoutez Voir uspořádalo Vysoké učení technické ve spolupráci s Francouzským velvyslanectvím v České republice a s laskavou podporou Francouzského Institutu v Praze a Francouzské Alliance v Brně u příležitosti Francouzských dnů v Brně Bonjour Brno '97.

Kulturní rada z francouzské ambasády Stanislas Pierret, JUDr. Dagmar Lastovecká a rektor VUT prof. Petr Vavřín na vernisáži výstavy.

Předseda Akademického senátu VUT Ing. S. Zmrzlý a prorektorka doc. H. Zemánková, CSc., která se postarala o instalaci výstavy v aule Rektorátu VUT.

Výstavu zhlédla také primátorka města Brna JUDr. Dagmar Lastovecká.

(pokračování na str.2)

Fraktální obrazce mohou svou estetickou působivostí zaujmout každého.

Vernisáž této výstavy, konanou 24. února, zahájil rektor VUT prof. Vavřín, který přivítal mezi návštěvníky vzácné hosty z Francouzského velvyslanectví, primátorku města Brna JUDr. Dagmar Lastoveckou a dále senátora a předsedu Alliance Française v Brně dr. Zahradníčka. Připomenul rovněž, že po necelém roce VUT pořádá další vědeckou výstavu francouzské provenience, a vyzvedl vysokou technickou kulturu a vysoký technický standard Francie, která věnuje nebývalou pozornost popularizaci a prezentaci moderních technických a technologických principů.

Poté se nejprve česky, pak ve své mateřštině ujal slova kulturní rada z Francouzského velvyslanectví v Praze Stanislas Pierret, který ocenil možnost otevřít tuto výstavu v Brně, na půdě VUT, poté, co se setkala s tak velkým zájmem a úspěchem v Praze, kde ji zhlédlo kolem osmi tisíců návštěvníků. Zároveň přítomné posluchače stručně obeznámil s teorií fraktálu, s principem fraktálních objektů, umožňujících postihnout různé rozvětvené, nahodilé, zdánlivě neuspořádané struktury a najít v nich určitý řád. Poukázal na vystavené fraktální obrazce, vytvořené výpočetní technikou, které mohou fascinovat každého, tedy i matematické laiky, neboť je můžeme vnímat v čistě estetické rovině.

Tyto obrazy, tvořící statickou část výstavy, doplňovaly instalované počítače a video, jejichž prostřednictvím a za pomoci asistujících doktorandů z Fakulty strojní a Fakulty elektrotechniky a informatiky mohli návštěvníci objevovat další taje fraktálního světa a blíže se seznámit s fenoménem fraktálu.

(red)

Foto: Anna PECKOVÁ,
Přemysl JANÍČEK

Zleva: vědecký atašé dr. Jacques Pot-Deprun, kulturní rada Stanislas Pierret (oba z Francouzského velvyslanectví), primátorka města Brna JUDr. Dagmar Lastovecká, rektor VUT prof. Petr Vavřín, prorektorka doc. Helena Zemánková, senátor dr. Zahradníček.

„Obrázky“ se líbily také dětem.

Obsah č.3/97

1 Událost měsíce

Fraktální svět

3 Zprávy z Akademického senátu VUT

4 Dění na fakultách

Fakulta strojní
Fakulta architektury
Fakulta stavební
Fakulta elektrotechniky a informatiky
Fakulta podnikatelská
Fakulta výtvarných umění

8 Představujeme...

Představujeme děkany fakult

11 Konference, semináře

Workshop '97
TP 2000 – DIAGON '97
Přednáška Adolfa Melezinka
Projekt PHARE „Výchova k trvale udržitelnému rozvoji“

14 Názory, komentáře

Pár poznámek k dopravě v Brně a její potřebě ve formě uzlového letiště

17 Názory studentů

Jen s tištěnou podobou skript v dnešní době nevystačíme

18 Studenti

Zahraniční oddělení VUT informuje
Práce studentů pro Brno

19 Portrét osobnosti

Nejvíce si vážím upřímných lidí
Prof. Ing. Karel Ryska

21 Dění kolem nás

Co bylo...
Co bude...

24 Z cest

Saze a dým nad Animas Riverem

V tomto čísle publikovali své příspěvky tyto autoři:

Ing. Roman BOBÁK
Ing. Věra GLISNIKOVÁ, CSc.
Petra HENDRYCHOVÁ
Prof. Ing. Jaroslav KADLČÁK, DrSc.
Mgr. Yvonne KONEČNÁ
Ing. Eva KOVÁČOVÁ
PhDr. Renata KREJČÍ
Ing. Vladimír KUTNOHORSKÝ, CSc.
Prof. Ing. Jiří MATOUŠEK, DrSc.
Dr. Ing. Zdeněk POSPÍCHAL
Ing. Iva PTÁČKOVÁ, CSc.
Doc. Ing. Vladimír USTOHAL, CSc.
Pavel VÝŠEK
Ing. Andrea ZACIOSOVÁ
Doc. Ing. arch. Helena ZEMÁNKOVÁ, CSc.
Foto: Jan HAMERSKÝ, Přemysl JANÍČEK,
Anna PECKOVÁ a další

Uzávěrka čísla: 14. února 1997

Horkými tématy na jednáních Akademického senátu v průběhu měsíců ledna a února byly rozpočet na rok 1997, stížnost doc. Berana z Fakulty chemické a situace na FaVU po nezvolení prof. Vladimíra Preclíka děkanem. Také na zasedání dne 25. února se jimi senát znovu podrobně zabýval a s některými jeho závěry vás chceme seznámit.

Finančních prostředků je letos ještě dost, ale prý bude hůř

Senátorům byl předložen k projednání a schválení návrh finančního rozpočtu na rok 1997, k němuž podal kvestor VUT RNDr. A. Černý ve svém hodinovém vystoupení bližší vysvětlení. Diskuse se zúčastnil i rektor VUT prof. Vavřín, který vyjádřil ve svém úvodním slově uspokojení jednak nad prostředky přidělenými z MŠMT a rovněž nad metodikou rozpočtu, neboť s výjimkou tří fakult nebude potřeba dalších kompenzací. V diskusi však někteří senátoři projevovali dílčí výhrady, které se týkaly zejména navýšení prostředků pro rektorát a jeho pracoviště o 10 %, a rovněž stanovených koeficientů, které senátoři navrhuji přehodnotit. Rektor souhlasil a přislíbil, že bude v budoucnu usilovat o jejich hlubší analýzu a případnou úpravu.

Senát dále schválil rektorem předložený pozměňovací návrh, jímž by se do výpočtu příspěvku na tvůrčí činnost zahrnuly i prostředky získané z fondu rozvoje. Především senátor Mgr. Božek apeloval, aby byla pro fondy stanovena jasná a průhledná pravidla vymezující kdo, jak a za jakých podmínek se může o tyto finanční prostředky ucházet, a zdůraznil, že by tyto fondy měly výhradně sloužit k posílení celoškolských aktivit, nikoliv jako dotace fakultám. Zároveň požádal, aby veškeré ostatní příjmy z činnosti VUT podléhaly kontrole Akademického senátu VUT. Konečné schválení rozpočtu vzhledem k určitým nejasnostem či sporným bodům přesunuli senátoři na další zasedání Akademického senátu (11.3.) poté, co se jím bude zabývat ekonomická komise AS VUT.

Skončí již kauza na Fakultě chemické?

Předseda Akademického senátu VUT seznámil přítomné senátory s dopisem náměstka Ondráčka, v němž předkládá stanovisko legislativního odboru MŠMT k otázce povinnosti předkládání příloh statutu fakult ke schválení Akademickému senátu VUT. Na jeho základě legislativní komise AS VUT ve svém dopise formulovala svou odpověď doc. Beranovi z FCH, který podal Akademickému senátu VUT stížnost k jeho vyloučení z akademického senátu fakulty a vyřazení z kandidatury do nových senátních voleb fakulty. Legislativní komise tento postup senátu označila jako porušení legislativní normy, neboť důvody, pro které byl doc. Beran vyloučen, nejsou uvedené ve vysokoškolském zákoně a změny ve volebních řádech fakulty nebyly schváleny Akademickým senátem VUT. Tím námitku doc. Berana uznala za oprávněnou. Akademický senát VUT schválil návrhy dopisů doc. Beranovi, z nichž v jednom vyjadřuje obecné stanovisko k celému případu a naznačuje příčiny, které vedly senát fakulty jednomyslně k zmíněným opatřením. Jeho čelní představitelé ostatně byli přesvědčeni, že zcela jednali v souladu s právní normou a poukazovali zejména na morální pozadí případu. Senátoři však naopak zdůrazňovali nutnost dodržování právních i demokratických principů bez ohledu na další okolnosti.

Fakultu výtvarných umění čekají nové volby

Také na Fakultě výtvarných umění neprošly dodatky volebního řádu schválením v Akademickém senátu VUT. Legislativní komise neshledala v provedených doplňcích a změnách žádné závažné nedostatky, pouze doporučila menší formální úpravy. Nevyhověla však žádosti o jejich schválení se zpětnou platností, nýbrž až ke dni 25. února. Tímto rozhodnutím byly mimo jiné anulovány senátní volby a následně též volby děkana.

Akademický senát VUT více než legislativní nedostatky znepokojila situace na FaVU, která zde nastala po nezvolení dosavadního děkana prof. V. Preclíka do čela FaVU. Ta souvisí jednak s prozatímní absencí jiného kandidáta a jednak se zjištěnou názorovou rozpolceností, která na fakultě vládne. Navenek ji zkomplikovaly spekulace o možné kandidatuře prof. Knížíka, podpořené výroky v tisku. Zejména Knížíkovo prohlášení pro ČTK považuje Akademický senát VUT za natolik závažné, že doporučil rektorovi projednat tuto záležitost s právníkem a případně k ní zaujmout stanovisko.

Doc. Ruller se snažil jménem FaVU vysvětlit členům senátu, že na fakultě probíhá přirozená diskuse, v níž se jedná o koncepci fakulty. Tamní situaci přirovnal k pubertě mladé fakulty a požádal, aby se do průběhu této diskuse a dalšího vývoje na škole zvenčí nezasahovalo. Akademický senát poukázal na nutnost respektování vnitřních pravidel VUT společných pro všechny fakulty, neboť FaVU je integrální součástí VUT, a nikoliv samostatnou uměleckou akademií řízenou podle vlastních, pro tento typ školy specifických pravidel.

(red)

Finanční rozpočet na rok 1997 schválen

V průběhu jednání Akademického senátu VUT 11. března 1997 byl schvalován finanční rozpočet VUT na rok 1997. V úvodu zasedání podal doc. Hlavenka zprávu o jednání ekonomické komise, která se zabývala rozdělením fondů, otázkou celoškolských pracovišť a rektorátních útvarů a příjmů VUT. Návrhy a připomínkami ekonomické komise se táhla jako červená nit teze o tom, že pedagogický a výzkumný proces má své těžiště na fakultách. Z toho důvodu by měly být rektorátní fondy minimalizovány ve prospěch fakultních fondů a celoškolská pracoviště, pokud neslouží činnosti fakult, by měla být omezena na minimum.

Po přednesené zprávě členové AS VUT projednávali jednotlivé položky Finančního plánu na rok 1997. Ten byl s dílčími změnami a připomínkami nakonec schválen.

Na návrh ekonomické komise členové AS VUT svým hlasováním rozhodli o snížení rozpočtu na manažerské systémy a také o snížení celkového koeficientu pro celoškolská a rektorátní pracoviště (z 1, 10 na 1, 08). Změny se týkaly rovněž přesunu některých položek do jiných fondů.

Na základě žádosti několika fakult o zvýšení rozpočtu předložil rektor VUT návrh na posílení příspěvku

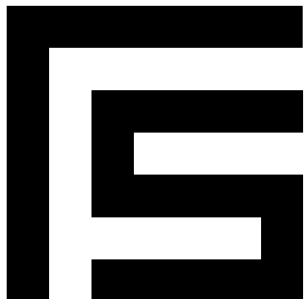
z částky určené pro zmírnění tvrdosti metodiky rozpočtu pro Fakultu architektury, Fakultu podnikatelskou a Fakultu managementu a ekonomiky ve Zlíně. Zbývající částku navrhl rozdělit podle algoritmu pro rok 1997 na všechny fakulty. S tímto návrhem většina členů AS VUT souhlasila.

Na závěr zasedání vyslovil předseda AS VUT uznání a poděkování všem členům ekonomické komise, kteří výrazně přispěli k průběhu jednání o rozpočtu a ke konečnému přijetí jeho upraveného návrhu.

(red)

Fakulta strojní

Prezentační den firem

V posledních letech projevují české průmyslové podniky stále vzrůstající zájem o absolventy Fakulty strojní. Zdá se tedy, že přechodný útlum, způsobený jejich privatizací, ztrátou trhů, změnami výrobní náplně i snižováním počtu zaměstnanců, je v mnoha podnicích již překonán a naopak chybí vzdělání a odborně kvalifikovaní techničtí pracovníci. I když nástupní podmínky nabízené různými podniky absolventům technických oborů jsou ještě velmi odlišné, přesto je tato zvýšená poptávka po absolventech strojní fakulty velmi vítanou změnou.

Aby studenti měli možnost získat od zástupců firem co nejvíce informací a na druhé straně, aby se také současní manažeři firem seznámili s odborným zaměřením studia, se specializacemi i se všemi změnami, kterými Fakulta strojní prošla zejména v posledních třech letech, rozhodlo se vedení fakulty uspořádat první soustředěný „Prezentační den firem“. Akce se konala ve středu 26. února 1997 v areálu Fakulty strojní VUT v Brně, na ul. Technické 2.

Zájem podniků a firem o akci překonal naše očekávání. Na Prezentačním dnu se předvedlo 40 významných moravských a českých podniků. Studenti tak měli jedinečnou příležitost se setkat se zástupci firem, informovat se o jejich nabídkách pracovních míst a o možnostech stáží a stipendií.

Program začal v 9.00 hodin krátkým zahájením ve zcela naplněné aule Q, při němž přivítal přítomné děkan Fakulty strojní prof. RNDr. Ing. Jan Vrbka, DrSc. Důležitost celé akce zdůraznil i rektor VUT prof. Ing. Petr Vavřín, DrSc., který ve svém projevu vyzvedl význam úzké spolupráce školy s průmyslovou praxí. Poté pan děkan seznámil přítomné se záměrem Prezentačního dne firem, jehož širším cílem bylo navázání trvalého úzkého dialogu mezi podniky a strojní fakultou v oblasti výuky, vědecko-výzkumné spolupráce a při řešení konkrétních úkolů průmyslové praxe. Na fakultě zároveň probíhal den otevřených dveří a zástupci firem měli možnost podle svého zájmu navštívit pracoviště, hovořit s vedením ústavů a seznámit se s jejich experimentálním a počítačovým vybavením a s řešeními vědecko-výzkumnými úkoly. V průběhu úvodní hodinové části došlo po stručné prezentaci fakulty ke vzájemnému představení vedení fakulty, ředitelů ústavů a firem participujících na prezentaci.

V 10.00 hodin se program Prezentačního dne přesunul do fakultních učeben a poslucháren, vyhrazených jednotlivým firmám. Až do 15.00 hodin tedy probíhal Prezentační den ve vzájemných debatách a diskusích. Účast studentů na celé akci byla vysoká a odhadujeme ji na 2000 studentů. Také zástupci firem plně využili příležitosti a navázali nebo obnovili kontakty s řediteli ústavů, vedoucími odborů a pracovníky fakulty. Na dobré organizaci Prezentačního dne se významně podíleli také doktorandi strojní fakulty.

Prezentační den firem na Fakultě strojní VUT v Brně se vydařil a měl by přispět i ke zvýšení prestiže studia technických oborů. Budou-li naši absolventi nacházet dobré uplatnění v prosperujících strojírenských podnicích, bude to znamenat i obnovení zájmu o studium na FS VUT v Brně v řadách středoškolských studentů.

Ing. Iva PTÁČKOVÁ, CSc.

Fakulta strojní VUT

Foto: Přemysl JANÍČEK

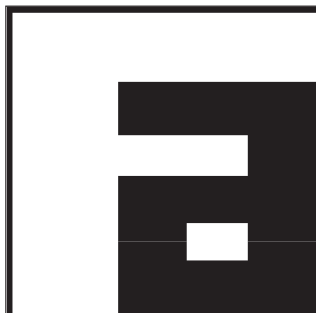
Jednou ze 40 firem, které se Prezentačního dne zúčastnily, byly Adamovské strojírný a.s.

Aula Q na Fakultě strojní byla při zabíjení Prezentačního dne firem zaplněna do posledního místa.

Fakulta architektury

Čeká Fakultu architektury podle zákonů prof. Parkinsona postupná degenerace?

Horní osvětlení ateliérů bylo řešeno nově umístěným střešním světlíkem. Pro zajištění provozu byl zřízen nový výtah a muselo být rozšířeno schodišové zrcadlo. Souběžně s touto rekonstrukcí byla realizována také oprava havarijního stavu sociálního zařízení v celé budově.

Projekt zpracovala firma A 46 – Projektový ateliér Ing. J. Nevřivy a jeho realizátorem se stala na základě výsledku veřejné obchodní soutěže stavební firma IMOS holding s.r.o. Brno. Stavební práce byly zahájeny v červenci 1996 a ukončeny v závěru loňského roku.

Celkový pohled na ateliér modelování.

Foto: Jan Hamerský

Proslulý Parkinsonův zákon o degeneraci a postupném zániku instituce přestěbované do nových, kvalitnějších prostor připomněl v úvodu svého nonšalantně humorného projevu děkan Fakulty architektury doc. Nový při slavnostním otevření nově rekonstruovaného objektu B na Poříčí 5. V bývalé aule tohoto objektu je nyní umístěn zbrusu nový ateliér kreslení a modelování a od 24. února v něm již probíhá výuka.

Objekt B na Poříčí sloužil od roku 1962 do roku 1995 ústavu pozemního stavitelství Fakulty stavební.

Po jeho přestěhování do objektu D na Veveří 95 byl předán Fakultě architektury, která tak mohla uvolnit část svých výukových ploch na Rybářské 13/15 Fakultě výtvarných umění. Právě odtud se stěhoval ateliér kreslení a modelování do nových prostor objektu B. Umístění ateliérů do objektu B však předpokládalo nezbytné úpravy. Především bylo nutno rekonstruovat střechu, která byla v havarijním stavu.

Vnitřní vybavení zařízení pak dodala firma SSI Schafer s.r.o. v Hranicích. Celkové náklady stavebních úprav si vyžádaly 12. 623 tis. Kč, vnitřní vybavení ateliérů stálo 678 tis. Kč.

Jak uvedl ve svém projevu doc. Nový, je tedy zmíněná stavební akce – po řadě předešlých inovací, k nimž náleželo vybudování knihovny, reprocentra, telefonní sítě, audovizuální učebny, rýsoven – další etapou na cestě fakulty k postupnému zmaru. Tu snad jedině zbrzdí starší a v horším stavu se nalézající druhá polovina budovy fakulty. S trochou optimismu si nakonec pospíšil rektor VUT prof. Vavřín, když jako příklad uvedl dnešní zcela uspokojivý stav na Fakultě elektrotechniky a informatiky, kde ani po dvou a půl letech otevření její nové budovy nebyla zaznamenána stopa po nějaké devastaci, a jak se zdá, studenti si svého prostředí váží. Spokojeni však teď mohou o něco více být i budoucí architekti.

(red)

Energetické poradenství na Fakultě architektury

Členové EKIS ČEA při Fakultě architektury. Zleva: prof. Vavřín, Ing. Sedláčková, Ing. Meixner, doc. Werner, Ing. Chybík. Foto: Jan Hamerský

Kolektiv pracovníků ústavu konstrukcí a techniky prostředí a ústavu stavitelství Fakulty architektury VUT v Brně – doc. Jan Werner, Ing. Marie Sedláčková, CSc., Ing. Josef Chybík, CSc., Ing. Miloslav Meixner, CSc. pod vedením prof. Ing. Jiřího Vavřinky, DrSc. získal v celostátním konkurzu jak v roce 1996, tak i 1997 statut Energetického, konzultačního a informačního střediska České energetické agentury (EKIS ČEA).

Posláním EKISů není projektovat, ale provádět bezplatnou konzultační činnost ve vymezených oblastech. Poradenská činnost, zastřešená Ministerstvem průmyslu a obchodu a metodicky zabezpečovaná ČEA, je realizována v těchto oblastech :

- energetika budov, fyzika staveb a zateplovací technologie;
- zdroje tepla a jejich hydraulika včetně technologií předávacích stanic tepla, měření a regulace výroby a dodávky tepla a teplé užitkové vody.

V roce 1996 EKIS při FA konzultoval celkem 171 krát v celkovém počtu 589 hodin, z hlediska klientů

- fyzickým osobám – 45,22 %
- právnickým osobám
- a podle činností 54,78 %
- fyzika staveb, zateplovací technologie – 43,31 %
- tepelná technika konstrukcí, tepelné mosty, zelené střechy – 19,75 %
- alternativní zdroje energií, solární ohřev TUV – 14,01 %
- ústřední vytápění a ohřev TUV, změna paliva, regulace soustav – 17,20 %
- ostatní činnost, přednášky na konferencích, příprava produktů – 5,73 %

Pracovní tým, vybavený výpočetní technikou a příslušným softwarem, svoji činnost zabezpečuje v prostorách Fakulty architektury a připravuje rozšíření této činnosti v roce 1997 i o odborné semináře pro projektanty, investory, pracovníky stavebních úřadů a studenty. Pracovníci se výrazně angažují při publikační činnosti v uvedených oborech v renomovaných celostátních časopisech.

Prof. Ing. Jiří VAVŘÍN, DrSc.

Fakulta stavební

Na Geotechnickém sympoziu, konaném 13. 2. 1997 u příležitosti 90. narozenin prof. Mencla, byl jubilant doslova zasypán květinami, které mu přinesli s gratulacemi účastníci konference. Jednou z nich byla také doc. Ing. Kamila Weiglová, CSc. (na fotografii s prof. Menclem). Na otázku, jaké má z této společenské akce dojmy a pocity, odpověděl pan profesor poněkud s rozpaky, že pro muže se takové oslavy a pocity snad ani nebudí.

Foto Anna PECKOVÁ

Devadesátiny prof. Ing. dr. Vojtěcha Mencla, DrSc.

Dne 13. února 1997 uspořádal ústav geotechniky Fakulty stavební VUT v Brně a Geotechnická společnost ČSSI pod záštitou děkana FAST doc. Ing. Ladislava Štěpánka, CSc. „Geotechnické sympozium“ při příležitosti 90. narozenin profesora Vojtěcha Mencla. Tématické zaměření sympozia vycházelo z jeho vědecké a odborné činnosti a bylo rozděleno do následujících bloků:

1. Inženýrská geologie
2. Mechanika zemin
3. Zakládání staveb
4. Podzemní stavby

Po zahájení dopoledního programu vedoucím ústavu geotechniky prof. Ing. Ivanem Trávníčkem, CSc. vystoupil děkan doc. Ing. Ladislav Štěpánek, CSc. s obsáhlým zhodnocením celoživotní a odborné dráhy profesora Mencla. Poté byly předneseny generální referáty na odborná témata a několik vybraných příspěvků.

Odpolední gratulace jubilantovi zahájil ústav geotechniky Fakulty stavební, s dalšími pak vystoupily desítky institucí, odborníků i přátel profesora Mencla. Program sympozia byl ukončen setkáním s oslavencem na malém rautu.

Ing. Věra GLISNIKOVÁ, CSc.
ústav geotechniky FAST

Fakulta elektrotechniky a informatiky

Stěhování ústavu elektrických strojů a přístrojů

Ústav elektrických strojů a přístrojů na Fakultě elektrotechniky a informatiky VUT v Brně (ÚESP), který v r. 1995 jako nejstarší odborný elektrotechnický ústav školy oslavil 90 let od svého založení prof. Listem, sídlil od r. 1947 v přízemí bývalé německé techniky na Joštově 10. Tato budova po r. 1945 připadla nynější Masarykově univerzitě a ÚESP byl svými kanceláři, laboratořemi, dílnou a sklady vlastně v dlouhodobém pronájmu. Dlouhou dobu vyvíjela MU tlak na vystěhování ústavu. Opakované výpovědi vedly nakonec (po změně politické situace) k dohodě rektorů obou vysokých škol o tom, že ÚESP opustí kancelářské prostory na Joštově v srpnu r. 1994 a těžké laboratoře, dílnu a sklady v srpnu 1996.

V současné době je ÚESP (velmi nevýhodně) umístěn na čtyřech místech v Brně. Přestěhováním těžkých laboratoří se jeho situace ještě minimálně na jeden rok zhorší, protože pracovní učitelů a počítačová učebna zatím zůstávají na Údolní 19 a některé výukové laboratoře jsou umístěny už v areálu Pod Palackého vrchem, zatímco zbytek ústavu na dvou místech areálu na Kraví hoře!!! K tolik potřebné integraci ústavu by mohlo dojít v r. 1997, resp. 1998, kdy by měl být celý ústav umístěn v budovách A3, B3 a C3 v areálu Fakulty strojní, jejichž některé části mají rozhodnutím rektora VUT připadnout FEI. Na tu dobu je také naplánován zánik ÚESP, ústavu s devadesátiletou tradicí, a jeho sloučení s ústavem pohonů a výkonové elektroniky FEI. Nový název integrovaného ústavu zatím není znám. Naše stěhování samozřejmě vyvolalo řetězovou reakci a některé ústavy FS musely opustit svá zabydlená území.

Přemístění těžkých laboratoří (elektrických strojů, elektrických přístrojů nn), zdrojovny, dílny a skladů nebylo jednoduché. Měřicí pracoviště (13 stabilních měřicích stolů) a 25 polí rozváděčů se „jen“ demonstovalo, ale nestěhovalo. Jenom měřicí přístroje a příslušenství laboratoří a dílen se stěhovalo ve 25 bednách s objemem 1 m³ a hmotností po naplnění cca 600 800 kg! Bedny bylo nutné vlastními silami citlivě naplnit a potom na místě vybalit a uložit do skladu. Přemísťovány byly desítky strojů, soustrojí, které často o hodně převyšovaly svou hmotností 1 t, rovněž základové desky s hmotností 3,5 t, stůl dynamometru važíci 1,2 t, jakož i soustruhy, frézky, vrtáčky a ostatní strojní zařízení dílny. Celková hmotnost stěhovaných zařízení byla téměř 100 tun. Dva kontejnery nekovo- vého odpadu a dva kovového jen dokreslují objem vyklízcích prací.

V polovině července '96 začaly s mírným zpožděním stavební práce na rekonstrukci C3 – bývalé laboratoře katedry termomechaniky (budoucí laboratoř elektrických strojů) a laboratoře katedry chemického inženýrství FS VUT (budoucí laboratoř vn a nn elektrických přístrojů). Ve stejnou dobu začalo už výše zmíněné stěhování do ještě nehotových objektů v C3, které skončilo 26. 8. 1996 předáním vyklizeného objektu Joštova 10 zástupcům MU.

Pobled na studentské pracoviště v laboratoři elektrických strojů.

Stavební, stěhovací, ale zejména elektroinstalační práce na rekonstrukci C3 byly dosti náročné. Vyžádaly si vybudování nové zdrojovny v suterénu s 22 soustrojími, 15 nových nebo nově osazených měřicích pracovišť s vyvedenými zdroji, 27 zcela nových oceloplechových rozváděčových polí (2250 x 800 x 600 mm), 3 nástěnné plastové rozváděče pro místní rozvody, ventilátory, pracovní a nouzové osvětlení atd.

Celkem bylo použito více než 5 800 m silových kabelů a 1300 m ovládacích vodičů, desítky stykačů a jističů, ovládacích prvků, pojistek, signálů, stovky proudových či napěťových svorek. Toto všechno spolu se značným úsilím zhotovitele (ELCOM a.s.) a uživatele (ÚESP) vedlo k tomu, že v pátek 29. listopadu 1996 úspěšně proběhlo kolaudační řízení a objekt byl předán uživateli. V prosinci a lednu podstoupily laboratoře zkušební provoz. Kolaudační rozhodnutí bylo vydáno 20. ledna 1997. Laboratoře tak mohou od letního semestru 96/97 plně sloužit výuce a výzkumu.

Ústav elektrických strojů a přístrojů, zejména jeho studenti a doktorandi tak získávají laboratoře, ve kterých s podporou počítačů, moderních laboratorních přístrojů a programů lze provádět i speciální a náročná měření na elektrických strojích a také přístrojích. Velmi dobře budou laboratoře sloužit jak základní výuce v povinných i volitelných kurzech, tak zpracování diplomových prací a bakalářských projektů. Po přistěhování ostatních částí ústavu (na Údolní a laboratoře z Kraví hory) do zmíněného areálu budou vytvořeny dobré podmínky pro užší spolupráci s průmyslem a plnění grantových projektů.

Ing. Vladimír KUTNOHORSKÝ, CSc.
Ústav el. strojů a přístrojů FEI VUT

Fakulta podnikatelská

Delegace z Polska

Ve dnech 9. až 12. února 1997 navštívila Fakultu podnikatelskou VUT v Brně delegace nového managementu Ekonomické fakulty Univerzity M. Kopernika z Toruně v Polsku. Děkan fakulty doc. Rais spolu se členy kolegia děkana přijal zahraniční partnery ve složení: prof. dr. hab. Jurek Wiszniewski – děkan, dr. Włodzimierz Karaszewski – proděkan, dr. Marek Zarebski – proděkan.

Cílem pracovního jednání bylo formulování směrů spolupráce pro rok 1997/98 včetně stanovení odpovědných pracovníků pro jednotlivé úkoly, termínů přípravy materiálů apod. Jako již konkrétní výsledek spolupráce bude v dubnu 1997 zahájen v pořadí již 6. běh mezinárodního manažersko-marketingového studia, organizovaného pro řídící pracovníky podniků a firem z ČR a Polska. Cílem studia je mimo jiné i navázání výrobních, kooperačních a obchodních vztahů mezi Českou republikou a Polskem. Dále se jeví reálná spolupráce zejména v oblasti studijní i vědecko-výzkumné, a to formou podávání společných grantů, výměny studentů, doktorandů i pracovníků obou vysokých škol. Vedení fakulty se dohodlo na organizování pravidelných společných pracovních jednání, která budou probíhat vždy dvakrát za školní rok, a to vždy jednou v Brně a jednou na Univerzitě v Toruni.

Záběr z pracovního jednání zachycuje v čele stolu děkana Fakulty podnikatelské doc. Raise, vpravo od něj další čelní představitele této fakulty a vlevo zástupce polské delegace.

Fakulta výtvarných umění

Navzdory napjaté situaci na FaVU, všem spekulacím i obavám o další vývoj této školy její akademický život plyne dál, jak ostatně potvrzuje Den otevřených dveří, který tato škola tradičně pořádá na konci obou semestrů. Podle slov prof. Vladimíra Preclíka studenti zdárně dokončili klauzurní práce a ty byly vystaveny v prostorách fakulty 14. února 1997. Zájem ze strany veřejnosti byl poměrně velký, do otevřených prostor školy zavítali především zájemci o studium na této fakultě, dále pak rodiče studentů vystavujících své práce a v neposlední řadě návštěvníci z řad výtvarných umělců.

Ak. soch. Jiří Sobotka nás provedl sochařským ateliérem.

Foto: Anna PECKOVÁ

Slavnostní promoce studentů MBA

V pondělí dne 17. 2. se uskutečnila ve Freskovém sále Staré radnice na Mečové ulici slavnostní promoce prvních třinácti absolventů tříletého studia Master of Business Administration.

Studium je určeno pro manažery a všechny ostatní jednotlivce aspirující na vedoucí místa v komerčních i nekomerčních organizacích a institucích na všech úrovních řízení. Je ukončeno disertační prací a úspěšní absolventi získávají titul MBA.

Studium MBA představuje nosný vzdělávací program Brno Business School, která se tímto stala jednou z mála institucí v České republice a jedinou na Moravě poskytující tento druh prestižního manažerského vzdělání, dnes všeobecně akceptovaného za kvalifikační standard špičkových manažerů.

Slavnostního aktu se zúčastnil rektor VUT v Brně prof. Ing. Petr Vavřín, DrSc., statutární zástupce rektora a prorektor pro tvůrčí činnost prof. Ing. Jaroslav Kadrnožka, CSc., prorektor Nottingham Trent University profesor Keith Short, sekretář Britského velvyslanectví pro politiku a tisk Charles Hay, děkan Fakulty podnikatelské doc. Ing. Karel Rais, CSc., MBA a další významné osobnosti.

Bezprostředně po slavnostní promoci následovala tisková konference.

Petra HENDRYCHOVÁ

Zleva pedel fakulty, prorektor Nottingham Trent University profesor Keith Short po boku děkana Fakulty podnikatelské doc. Ing. Karla Raise, CSc., MBA.

Představujeme děkany fakult

1. února 1997 začalo většině děkanů jednotlivých fakult Vysokého učení technického nové funkční období. Někde se v čele fakult objevují děkani noví, jinde ti dosavadní plynule pokračují v dalším, tedy druhém funkčním období. Chceme vás v tomto čísle seznámit s jejich jmény, tvářemi i nejdůležitějšími životopisnými fakty. Přehled doplňujeme krátkým interview, ve kterém každému z děkanů byly položeny dvě stejné otázky, na něž měli odpovědět:

1. O co budete ve své funkci usilovat?

2. Co si představujete pod pojmem inženýr, jakého člověka, s jakými vlastnostmi a schopnostmi?

Fakulta strojní VUT

Prof. RNDr. Ing. Jan VRBKA, CSc.

Od 1. 2. 1997 děkanem v druhém funkčním období.

Narodil se 28. 8. 1942 v Jevíčku. V letech 1959 až 1964 studoval na Strojní fakultě VUT v Brně obor tepelně energetická zařízení. V roce 1966 začal externě studovat fyziku pevné fáze na Přírodovědecké fakultě UJEP (nyní MU) v Brně. Od roku 1969 působil na katedře technické mechaniky, pružnosti a pevnosti (nynějši ústav mechaniky těles). V roce 1983 byl jmenován docentem oboru mechanika tuhých a poddajných těles a prostředí. V roce 1992 obhájil doktorskou disertační práci a v roce 1993 byl jmenován profesorem pro obor mechanika. V letech 1990 až 1993 stál v čele ústavu mechaniky těles Fakulty strojní a od roku 1993 působí ve funkci děkana.

1. V oblasti pedagogické budeme usilovat o zvýšení efektivity výuky a o rozumné snížení počtu vyučovacích předmětů. Přitom je nutné brát ohled na požadavky průmyslových podniků a trendy v evropském vzdělávání, a to včetně požadavků kompatibility. Všemi cestami se pokusíme podnítit větší zájem o studium na naší fakultě. V oblasti vědecko-výzkumné práce chceme zachovat výkonnost v oblasti získávání externích grantových projektů domácích i zahraničních. Vedení fakulty bude dbát o to, aby ředitelé ústavů využívali svých pravomocí v oblasti zatížení pracovníků výukou tak, aby úspěšní řešitelé grantových projektů měli dobré podmínky pro soustředěnou vědeckou práci. Důležitým úkolem bude zajistit efektivní vy-

užívání rozsáhlých laboratoří na fakultě a vůbec hospodárnost chodu ve všech sférách činnosti.

2. Inženýr je absolvent technické univerzity, u něhož se předpokládají dobré znalosti teoretických a všeobecně technických disciplín a schopnost tvůrčí inženýrské práce s využitím poznatků soudobé vědy a techniky včetně výpočetní techniky a databázových systémů.

Fakulta elektrotechniky a informatiky

Doc. Ing. Jan M. Honzík, CSc.

Od 1. února 1997 děkanem v prvním funkčním období.

Narozen 28. 1. 1944. V roce 1966 ukončil studium na Fakultě elektrotechniky VUT v Brně, obor technická kybernetika. Po krátkém působení ve Výzkumném ústavu matematických strojů v Praze přešel na katedru počítačů FE VUT v Brně. Během svého téměř 30 letého působení na této katedře se snažil mimo jiné propagovat jméno VUT a vyvíjel i další iniciativy. Zasadil se o změny studia založené na kreditovém systému. Docentem byl jmenován v roce 1979. Po roce 1989 se stal na návrh studentů proděkanem FEL. Je externím členem zkušební a akreditační komise irského vládního úřadu pro udělování vysokoškolských hodností (NCEA).

1. Byl bych rád, aby vše, co se rozvíjelo správným směrem, pokračovalo nezmenšeným tempem.

Musíme provést řadu kroků vedoucích k ekonomizaci výuky. K tomu přispěje i sjednocování studijních, organizačních i ekonomických mechanismů, a tedy další integrace VUT, na níž se i naše fakulta bude podílet. Budu podporovat rozvoj výuky v angličtině, a to jak pro samoplátce zahraniční studenty, tak i pro naše studující. Musíme se zaměřit na kvalitativní, odborné i personální posílení oboru „silnoproudá elektrotechnika“, který má ze všech studijních oborů nejsilnější zázemí v regionu a dlouhodobou produkční stabilitu. Přál bych si, aby učitelé fakulty chápali svůj vztah ke studentům jako službu, která je nejvyšším posláním. Aby je vedli nejen předávanými odbornými znalostmi, ale především osobním příkladem. Rád bych všechny, i ty složité problémy, řešil vždy s úsměvem a smyslem pro humor.

2. Na rozdíl od mnoha jiných univerzitních oborů je inženýrské vzdělání typické přípravou pro účast na činnostech, které se podílejí na vytváření uzavřeného cyklu procesů v doméně materiálního světa, od analýz, marketingu, výzkumu, vývoje, výroby, prodeje, školení, servisu až po recyklaci. V tomto cyklu se kladě důraz na prodej produktu na trhu zboží. Se všemi etapami je spojen pojem kvalita a standardy nebo normy, které jsou podmínkou ekonomického efektu produkce. Z toho vyplývá, že vedle nezbytných a často jediných zdůrazňovaných vlastností inženýra – jako je vysoká odbornost odrážející se v jeho teoretických i aplikačních schopnostech – jsou v jeho profesním profilu stejně tak nezbytné vlastnosti morálně volní, tedy smysl pro disciplínu, spolehlivost, korektnost. Aby je student při svém studiu na vysoké škole získal, musí mít tyto vlastnosti celý vzdělávací systém, celé vedení fakulty a všichni učitelé a zaměstnanci.

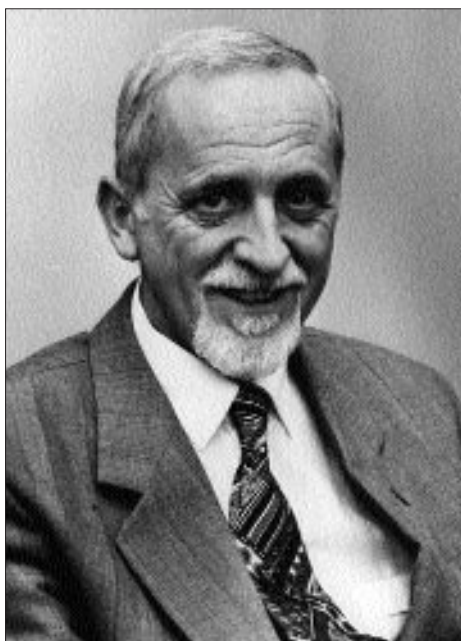
Fakulta stavební Brno

Doc. Ing. Ladislav ŠTĚPÁNEK, CSc.

Od 1. února 1997 děkanem v prvním funkčním období.

Narozen 1. 9. 1943 v Brně. V letech 1961 až 1966 studoval na Fakultě stavební v Brně obor pozemní stavby. Po sedmi letech působení v praxi se vrací na Fakultu stavební, kde od roku 1977 přednáší. V roce 1984 získává hodnost kandidáta věd, roku 1988 je jmenován docentem v oboru pozemní stavby. V letech 1990 až 1996 byl proděkanem na Fakultě stavební.

1. Bude potřeba provést důkladný a komplexní rozbor stavební praxe, neboť z jeho výhledových potřeb by měla vycházet struktura i obsahová náplň studijních programů. Budu se také zasazovat o změnu forem studia

směrem k zvýšení podílu individuální práce studentů a snížení rozsahu povinné výuky. To na jedné straně podpoří větší samostatnost a odpovědnost studentů a efektivnější využití času, a na straně druhé otevře další prostor pro vědecko-výzkumnou práci, pro niž musíme vytvářet optimální podmínky. Nesmíme zapomenout, že další prostředky získáme z přidělených grantů a z odborné spolupráce fakulty s praxí formou hospodářské činnosti. Rád bych také stávající strukturu fakulty podrobil objektivnímu hodnocení její efektivity. Jako jeden z dalších úkolů vidím nutnost zlepšit personální situaci, její kvalifikační i věkovou strukturu. Mezi další cíle mého funkčního období bude patřit rovněž vylepšování stavebního stavu našich objektů.

2. Pod pojmem „inženýr“ si představuji všestranně vzdělaného člověka a tvůrčího odborníka, jemuž se jeho práce stala životním posláním.

Fakulta chemická

Prof. Ing. Lubomír LAPČÍK, DrSc.

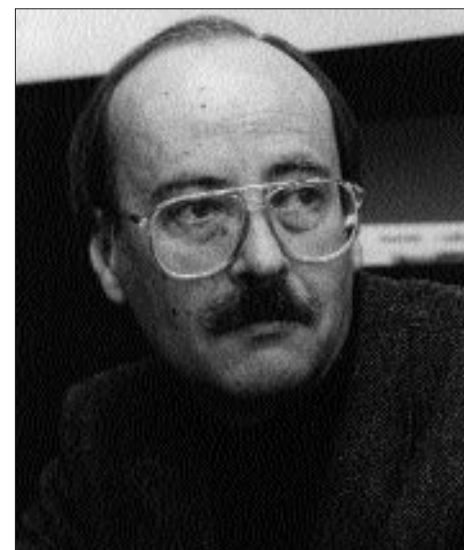
Od 1. 2. 1997 děkanem v druhém funkčním období.

Narozen 6. 5. 1937 v Topolné u Uberského Hradiště. Studoval technologii paliv na Chemicko-technologické fakultě STU Bratislava. Od r. 1961 pracoval na katedře fyzikální chemie CHTF STU. V letech 1968 – 1969 absolvoval studijní pobyt v Ústavu fyzikální chemie Univerzity Uppsala. Od roku 1974 působil na katedře textilu, celulózy a papíru, kde založil studijní obor polygrafie a aplikovaná fotochemie. Po 12 letech byl vedoucím této katedry. V roce 1987 byl jmenován profesorem. Roku 1990 byl zvolen vedoucím katedry polygrafie a aplikované fotochemie CHTF STU a v r. 1991 prorektorem pro vědu a výzkum STU. V roce 1992 byl pověřen funkcí děkana nově zakládané Fakulty chemické VUT v Brně a řádně zvolen v roce 1993.

1. Při výkonu funkce děkana budu usilovat o cílevědomou spolupráci Fakulty chemické uvnitř VUT, dále o racionální spolupráci s Přírodovědeckou fakultou MU, ústavy Akademie věd ČR a se sesterskými chemicko-technologickými fakultami VŠCHT Praha, Univerzity Pardubice a STU Bratislava. Mezi prvořadé úkoly patří dobudování a stabilizace pedagogického procesu a rozvoj vědecko-výzkumné práce na fakultě, kterou chápeme jako vrcholovou intelektuální činnost zaměřenou na excerpci přírodovědných a technických poznatků. Vědecká a výzkumná činnost fakulty je chápána spolu se vzdělávací činností jako jeden nedílný celek, vzájemně propojený cestou okamžité zpětnovazební kontroly mezi předávanými poznatky a jejich interpretací, možnostmi bezprostředních dostupných aplikací výsledku ve formě projektů, diplomových a dizertačních prací a přednášek na sympozii a seminářích. Další konstantou našeho života musí být snaha o trvalou duchovní renezanci kolektivu.

2. Pod pojmem inženýr si představuji cílevědomého, morálně zdatného pracovníka, schopného trvalého vzdělávání. V jeho osobě by se mělo integrovat dynamické myšlení, kultivovaná jazyková zdatnost, operativní komunikovatelnost a vynikající přírodovědně technický fundament. Zvlášť bych si dovilil zdůraznit vytrvalost.

Povaha našich lidí je totiž, jak již postřehl Emanuel Chalupný (1879 – 1958), anticipační. Jsme čilí, schopní často anticipovat budoucnost, ale málo vytrvalí. „Čech rází cestu, ne však sobě, nýbrž jiným. Hus předcházeli Luthera, Chelčický Tolstého a Kanta, Komenský Pestalozziho – ale nic jsme nedokonalí“. Pronikáme do hlubin problému, ale nevytrváme tam. O tom, že u nás nic nevytrvá v delším klidném růstu, svědčí dějiny našeho etnika v tomto století.

Fakulta architektury v Brně

Doc. Ing. Alois NOVÝ, CSc.

Od 1. 2. 1997 děkanem v druhém funkčním období.

Narozen 4. 3. 1946 ve Vranově nad Dyjí. Studoval na Stavební fakultě VUT v Brně, obor architektura a stavba měst. V době svého působení v Útvaru generálního projektanta VUT samostatně či jako spoluautor navrhoval projekty školských, administrativních a sportovních staveb. V roce 1975 přešel na místo odborného asistenta katedry průmyslové a zemědělské výstavby Fakulty stavební VUT. V roce 1990 jmenován docentem pro obor „průmyslové stavby“. Od roku 1991 stál v čele ústavu výrobních a užitkových staveb Fakulty architektury. Podílel se na přípravě nového modelu studia architektury. V roce 1994 zvolen děkanem.

1. Děkanem jsem pro druhé funkční období. Proto je přirozené, že navazuji na své předchozí působení. To se vyznačovalo poměrně značnými změnami zejména ve struktuře studia, kdy jsme dokončovali nový model výuky, ale také v dislokaci fakulty, v organizaci ústavů a v řadě dalších věcí. Jednalo se o dost významné posuny. Teď nastalo období evoluce, zpětné vazby, hodnocení ve smyslu zvyšování kvality dosaženého. Doufám, že to také bude období klidnější než to předchozí. Obecně však musím – stejně jako všichni ostatní – usilovat o dobré jméno naší fakulty, a tím i Vysokého učení technického.

2. Asi trochu vybočím z toho, co vám řeknou ostatní páni děkani. Náš absolvent je z hlediska VUT poněkud atypický. Architektura byla vždy pokládána za obor umělecko-technický. My se snažíme v našich studentech rozvíjet racionální i emocionální stránky osobnosti. Architektura je zároveň materiální i duchovní. Stojíme na zemi, ale s hlavou v oblacích. Pokud by tomu tak nebylo, budeme pokračovat ve výrobě panelových sídlišť, které nejsou architekturou, ale pokleslým stavebnictvím. Nesmíme ovšem sklouznout ani do opačného extrému – „podnikatelského baroka“. Poslední dobou se začíná architektura dařit. Snad k tomu přispěje i náš produkt – inženýr architekt.

Fakulta podnikatelská

Doc. Ing. Karel RAIS, CSc., MBA

Od 1. září 1996 se datuje jeho nástup do funkce děkana.

Narozen 14. října 1949. Byl jedním z těch, kteří stáli na počátku příprav a zřízení Fakulty podnikatelské. Je absolventem Fakulty elektrotechnické a jako pedagog působí na VUT od roku 1979. V oboru „ekonomika“ se habilitoval v roce 1989 na Fakultě strojní a titul MBA získal v roce 1993 na Nottingham Trent University. Před zvolením do funkce děkana stál v čele ústavu aplikovaných disciplín na Fakultě podnikatelské. Jeho odborným zaměřením je informatika a umělá inteligence.

1. Rád bych odkázal na rozhovor se mnou, uveřejněný v 7. čísle časopisu Události na VUT z července 1996. Dostal jsem tehdy podobnou otázku, a zřejmě bych tedy opakoval, co už jsem řekl.

2. Pokusím se definovat inženýra coby absolventa naší fakulty. Ten by měl být schopen se v ekonomickém prostředí pružně orientovat a v složitých ekonomických podmínkách se také rychle a správně rozhodovat. Musí být pochopitelně dobře jazykově vybaven, měl by ovládat nejméně jeden nebo dva světové jazyky a jako člověk být velmi komunikativní. Neméně důležitý je také jeho morálně volní charakter. Jsem přesvědčen, že i v podnikání musí nakonec zvítězit korektnost. Tyto všechny vlastnosti a schopnosti by tedy škola měla rozvíjet, i když vlastně staví na tom, s čím ten student do školy přišel, co si přinesl ze svého prostředí, tedy zejména z rodiny a z předchozích školních let.

Fakulta managementu a ekonomiky Zlín

Doc. PhDr. Alois GLOGAR, CSc.

Od 10. ledna 1996 prvním děkanem nově vzniklé fakulty.

Narozen 31. 8. 1932. Svá vysokoškolská studia absolvoval na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze, kde dosáhl hodnosti kandidáta věd prací o německé filozofii filozofie. Pedagogické působení zaměřil na výuku metodologie vědy a vědu o vědě a dále pak na druhou oblast svého zájmu – výklad filozofické antropologie. V polovině 60. let navázal kontakt s polskou praxeologickou školou a s teorií organizace a řízení. Po zákazu pedagogického působení v roce 1969 se zabýval ekonomickým výzkumem řízení technického rozvoje pro průmyslové organizace a později pro Výzkumný ústav vědecko-technického rozvoje v Praze. Po roce 1989 se ujal vedení katedry ekonomiky a řízení spotřebního průmyslu, později řídil Institut managementu a ekonomiky na Fakultě technologické ve Zlíně.

1. Usiluji a budu usilovat o to, aby vedení fakulty pracovalo jako tvořivý tým, v němž nemá rezortismus jako preferování dílčího úseku práce své místo a v němž zájmy celé fakulty jsou společnými zájmy všech. Moje úsilí bude dále směřovat k tomu, aby se plnil strategický plán fakulty, vypracovaný v roce 1996, jak na úseku vzdělávacím, tak i na výzkumném, dále v oblasti mezinárodní spolupráce a zvláště pak ve vytvoření principiálních, ale přátelských pracovních i osobních vztahů mezi spolupracovníky. Jednou větou a analogicky výroku Tomáše Bati může být celé úsilí formulováno takto: „Chceme-li vytvořit dokonalou školu, musíme nejprve vychovat dokonalé tvůrce.“

2. Chci formulovat představu týkající se inženýra v oblasti řízení ekonomických a jiných sociálních procesů. Na rozdíl od vědce je povinností inženýra nejenom znát, jaký je ekonomický svět a společenský život, ale inženýr musí být schopen v souladu s pozitivně hodnotitelnými cíli svět řízení a ekonomie měnit.

Proto klademe na naší fakultě v koncepci diplomových prací velký důraz na to, aby se studenti naučili ekonomickou realitu s použitím vědeckých metod analyzovat, na základě analýz formulovat diagnózu a s použitím diagnózy vypracovávat projekty, jak stav, který je, měnit ve stav, který by měl být, a tuto tvorbu do budoucnosti řídit.

Fakulta technologická ve Zlíně

Doc. RNDr. Jiří DOSTÁL, CSc.

Od 1. února 1997 děkanem v první funkčním období.

Narodil se 8. 9. 1937 v Novém Jičíně. V roce 1960 absolvoval studium matematiky a fyziky na Fakultě přírodních věd Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 1976 absolvoval šestiměsíční stáž v Ústavu makromolekulární chemie při ČSAV. V roce 1990 byl jmenován docentem oboru chemická fyzika na Fakultě strojní VUT v Brně. V tomto oboru jako docent působí v současné době na katedře fyziky a materiálového inženýrství Fakulty technologické ve Zlíně. V letech 1990 až 1997 působil ve funkci proděkana pro výstavbu a modernizaci a zajistil výstavbu nové budovy této fakulty, zavedení metropolitní akademické sítě ZLINET, modernizaci učeben, poslucháren a laboratoří.

1. Mezi hlavní cíle mé činnosti v následujícím funkčním období bude patřit zřízení Institutu reklamní tvorby a marketingových komunikací a jejich postupná přeměna na fakultu. Také se chci zasazovat o vznik Zlínské univerzity.

2. Pod označením „inženýr“ si představuji především osobnost na vysoké morální úrovni s kvalitním všeobecným i speciálním vzděláním a schopností se rychle přizpůsobovat měnícímu se pracovnímu prostředí a pracovním podmínkám.

Workshop '97

Ve dnech 20. – 22. ledna 1997 se v areálu ČVUT v Praze konal vědecký seminář WORKSHOP '97. Jeho pořadateli byli České vysoké učení technické v Praze, Vysoké učení technické v Brně a Vysoká škola báňská TU v Ostravě.

Vědecký seminář byl slavnostně zahájen úvodním plenárním zasedáním, na němž přednesli projevy zástupci pořadajících škol a zástupce grantové agentury České republiky. Za VUT promluvil prof. Ing. Petr Vavřín, DrSc. na téma **Perspektivy vědecko-výzkumné a umělecké činnosti na VUT**. V souvislosti s 290. výročí založení ČVUT v Praze se v první den semináře konalo rovněž slavnostní veřejné zasedání vědecké rady ČVUT. Na tomto zasedání byla projednávána problematika výzkumu na technických vysokých školách v České republice. Diskuzi řídil prof. Ing. Petr Zuna, CSc. a zúčastnili se jí představitelé vysokých škol, Akademie věd ČR, Parlamentu a Senátu ČR i vládního výboru pro vědu a rozvoj.

Jednání vědeckého semináře WORKSHOP '97 probíhalo ve 22 odborných sekcích. Počet příspěvků v jednotlivých sekcích se pohyboval od 6 do 54 (viz tabulka) a některé z nich byly uváděny v posterové formě. Cílem semináře byla **prezentace nových výsledků** dosažených zejména **v rámci výzkumných projektů** a podporovaných interními i externími granty. Prezentace výsledků z interních projektů z Fondu vědy a umění VUT v Brně byla povinná. Celkem bylo přijato k prezentaci 610 příspěvků a ve sborníku je publikováno v angličtině 598 abstraktů (každý o rozsahu dvou stran), a to 358 z ČVUT, 195 z VUT, 40 z VŠBTU Ostrava a 5 z jiných škol. Sborník příspěvků z vědeckého semináře má čtyři díly.

Jednání v odborných sekcích probíhalo na dobré úrovni standardních vědeckých konferencí. V rámci semináře proběhlo rovněž **hodnocení výsledků řešení výzkumných projektů** podporovaných granty VUT a ČVUT.

Hodnocení provádělo vedení příslušné sekce složené ze zástupců pořadajících škol. Dosažené výsledky byly hodnoceny třemi stupni:

1 – vynikající výsledky, 2 – dobré výsledky, 3 – nevyhovující výsledky.

Interní projekty z VUT měly hodnocení stupňů 1, 2.

Za každý publikovaný příspěvek obdrželi autoři 10 separátů svého příspěvku a příslušný díl sborníku. Pro potřeby VUT bylo objednaných 25 sad čtyřdílného sborníku abstraktů příspěvků. K dopravě aktivních účastníků vědeckého semináře z VUT Brno na ČVUT Praha byly k dispozici každý den dva autobusy z dopravního oddělení VUT. Vzhledem k očekávanému zapojení dalších vysokých technických škol v ČR (Západočeská univerzita v Plzni, TU v Liberci,...) do akce WORKSHOP a k **velkému nárůstu počtu příspěvků a aktivních účastníků** je nutné konceptu a organizaci vědeckých seminářů změnit, zejména z ekonomických důvodů.

Na doporučení přípravného výboru bude v příštím roce vyzkoušen model, u něhož si jednotlivé vysoké technické školy zorganizují místní kola WORKSHOP s oponentním řízením interních grantů. Podle zvoleného klíče pak budou jednotlivé školy nominovat nejlepší práce do celostátního kola WORKSHOP, které by se konalo s určitým odstupem od kol místních. Náklady na účast by pomohla uhradit vysílající škola. Takovýto reprezentativní vědecký seminář vysokých technických škol by pak mohl být zařazen MŠMT a mohl by být i místem pro navazování kontaktů mezi zástupci průmyslu a vysokých škol.

Prof. Ing. Jaroslav KADLČÁK, DrSc.
místopředseda přípravného výboru

WORKSHOP '97 – Praha 20. – 22. 1. 1997

Název odborné sekce		Počet příspěvků				
		ČVUT	VUT	VŠB	Ostatní	Postery
1	Matematika	12	5			6
2	Fyzika	23	21		1	9
3	Chemie	4	12			3
4	Inženýrská informatika a kybernetika	27	16	6		8
5	Výpočetní technika	30				9
6	Mechanika tekutin	17	7	1		
7	Inženýrská mechanika	20	1	2		
8	Teorie konstrukcí	19	2			
9	Materiálové inž.– kovové materiály	12	7	4	2	9
10	Materiálové inž. – nekovové materiály	13	23	1	1	9
11	Energetika a silnoproudá elektronika	19	13	3		13
12	Elektronika, sdělovací a měřicí technika	33	14	5		17
13	Optika, kvantová elektronika a fotonika	9	10	19		
14	Mikroelektronika	5	1			
15	Biomedicínské inženýrství	24	5	1		5
16	Ochrana a tvorba životního prostředí	29	14	11		32
17	Architektura, urbanismus a výtvarné umění	5	13			
18	Spolehlivost	6	2	1		
19	Výrobní systémy a technologie	17	17	5	1	10
20	Jaderné inženýrství	12				
21	Dopravní inženýrství	13				
22	Ekonomika a podnikání	9	12			
CELKEM		358	195	40	5	130
						598

TD 2000 – DIAGON '97 v nových podmínkách Přednáška Adolfa Melezinka

Odborná veřejnost v oboru informačních systémů, programového vybavení počítačů a zejména technické diagnostiky si nejen ze zlínského regionu zvykla na to, že začátkem každého roku se ve Zlíně pořádají dvě výstavy **SW SALON** a **DIAGON** doprovázené konferencemi zaměřenými na stejnou problematiku.

Organizátoři se rozhodli obě výstavy s doprovodnými konferencemi integrovat do jediné. Proto se v termínu od 5.2. do 6.2.1997 uskutečnila 20. mezinárodní konference s výstavou **TD 2000 – DIAGON '97**, pořádaná pod záštitou jeho Magnificence, rektora VUT BRNO, Prof. Ing. Petra Vavřína, DrSc. a 3. mezinárodní konference EIS '97 probíhala jako její sekce první den, t.j. 5. 2. 1997. Po oba dny se uvedené konference s výstavou konaly v prostorách Academia Centrum Fakulty technologické ve Zlíně na Mostní ulici 5139.

Na výstavu **DIAGON '97** se přihlásilo celkem 23 společností, působících v Čechách, na Moravě i na Slovensku, prezentujících technické i softwarové komponenty integrovaných diagnostických systémů.

Doprovodným programem výstavy **DIAGON '97** byla letos již dvacátá konference **TD 2000** se zaměřením *Technická diagnostika pro 21.století*. Odezněla na ní vystoupení cca 60 přihlášených odborníků, tematicky orientovaná na

- přednášky cca 23 vystavovatelů zaměřené na představení jejich výrobního programu a vystavených exponátů;
- kvalitu, životnost, akreditaci a certifikaci v technické diagnostice;
- znalostní systémy v diagnostice, tribotechniku;
- údržbu a bezpečnost provozu;
- diagnostiku, kompatibilitu, samoopravitelnost;
- vibrace, hluk;
- další specifické problémy diagnostiky.

V 37 příspěvcích byly prezentovány výsledky výzkumu vysokoškolských pracovišť, v 5 zkušenosti výrobních organizací, v 18 řešení specializovaných projekčních a zkušebních organizací.

Součástí konference **TD 2000** byla prvního dne (5. 2. 1997) 3. mezinárodní konference **EIS '97** se zaměřením *Informační systémy pro 21.století*. Do odděleného programu se přihlásilo cca 15 příspěvovatelů, zaměřených na

- EIS (executiv informations systems) pro podporu vrcholového řízení;
- MIS (manažerské informační systémy) pro podporu rozhodování;
- MaIS (marketingové informační systémy);
- informační systémy pro podporu projektového řízení;
- informační a expertní systémy pro podporu řízení údržby;
- informační technologie pro řešení informačních systémů, zkušenosti s jejich výukou.

Svým zaměřením byly obě konference vhodné pro odborníky z praxe, pedagogy i studující středních, vyšších odborných i vysokých škol. Výstava byla otevřena pro veřejnost první den od 9.00 do 18.00 hod, druhý den od 9.00 do 12.00 hod.

Za přípravný výbor :
Ing. Roman BOBÁK, proděkan VUT Brno
FaME ve Zlíně

Dne 26. února 1997 zavítal na Vysoké učení technické v Brně univerzitní profesor Dipl. Ing. Dr. phil. Adolf Melezinek, který v zasedací místnosti rektorátu proslovil přednášku na téma Evropský kvalifikační profil učitelů inženýrských disciplín na technických univerzitách.

Prof. Melezinek působí v současné době na univerzitě v rakouském Klagenfurtu, kde vybudoval výzkumné pracoviště v oblasti inženýrské pedagogiky. Je zakladatelem a současně prezidentem IGIPu – Internationale Gesellschaft für Ingenieurpädagogik.

Ve své přednášce přítomné posluchače seznámil nejprve s podstatou této společnosti, s jejím smyslem a evropskouází. Poté se zaměřil na výklad obsahu i struktury inženýrské pedagogiky, přičemž zdůraznil, že inženýr působící na vysoké škole nemůže být jen specialistou ve svém oboru, ale musí se zabývat i oblastí pedagogiky, aby uměl své technické znalosti zprostředkovat studentům, neboť i v době rozvinuté a rozšířené computerizace osobnost učitele hraje stále rozhodující roli. Poukázal i na rozdíly, v nichž se liší klasická pedagogika od inženýrské. Zabýval se též faktory ovlivňujícími pedagogický proces, k nimž by měl pedagog přihlížet a tvořivě s nimi zacházet.

Sdílel rovněž podmínky, za nichž se učitel může ucházet o vstup do registru a získání titulu ING– PAED IGIP. Ty kromě technické kvalifikace a jednoroční praxe ve výuce zahrnují tedy i příslušnou pedagogickou kvalifikaci, která se rovná 204 hodinám školení v evropské inženýrské pedagogice. V současné době lze tuto kvalifikaci získat na 4 školách, které mají akreditaci a mohou poskytovat příslušné kurzy (ČVUT Praha, VŠCHT Praha, TU Liberec a Ostrava). Prof. Kadrožka uvedl, že VUT také zažádá IGIP o akreditaci. Prof. Melezinek připomněl, že žádost o přijetí do registru je třeba adresovat na Národní monitorovací komisi IGIP, která posuzuje kvalifikační předpoklady uchazeče a postupuje ji ke konečnému schválení Evropské monitorovací komisi. Dodal rovněž, že národní komise může brát v zřetel v minulosti již absolvované pedagogické kurzy a v reakci na dotaz také uvedl, že na tento titul mohou mít nárok i inženýři v oboru architektura a absolventi ekonomických fakult.

V diskusním vystoupení děkan FEI doc. Honzík (mimochodem první nositel titulu Ing– PAED na VUT a třetí v republice) zdůraznil smysl a význam získání tohoto certifikátu pro další kariéru mladého inženýra, a to nejen v pedagogickém působení, ale rovněž i v průmyslové praxi.

K tomuto názoru se připojil též prof. Kadrožka, který doporučil propagovat význam začlenění do zmíněného registru a vlastním příkladem inspirovat mladší inženýry.

(red)

Foto: Anna PECKOVÁ

Projekt PHARE „Výchova k trvale udržitelnému rozvoji“

V poslední době se do vysokoškolských knihoven dostává 42 titulů skript, viditelně označených červenou – modrou – žlutým emblémem PHARE a nenápadným znakem Ministerstva životního prostředí ČR. Je to hmatatelný produkt subprojektu **Services for Universities**, který je dílčí částí projektu PHARE **Education for Sustainable Development**, zahájeného na semináři na jaře 1995, organizovaném Centrem Univerzity Karlovy pro životní prostředí, který se konal za účasti zástupců fakult vysokých škol České republiky v Kostelci nad Černými lesy.

Z VUT přijali pozvání zástupci FAST, FEI, FS, FT a FCH. Někteří z účastníků vzpomínají na toto setkání jako na málo produktivní. Nesdílím tento názor, máje za to, že splnilo svůj informativní cíl a poslání prvního, byť poněkud nevyváženého kontaktu mezi institucemi, zabývajícími se v celostátním měřítku výchovou a výukou k ochraně a tvorbě životního prostředí. Na jeho základě proběhla další etapa mapování institucí a činnosti v uvedeném oboru a zejména přihlašování titulů skript s možností širšího, až celostátního využití.

Celá akce proběhla pod záštitou Ministerstva životního prostředí ČR, které je majitelem skript (distribovaných s přihlédnutím k požadavkům škol a fakult a neprodejných). Vedoucím projektu bylo Centrum UK pro životní prostředí (řízené doc. RNDr. Bedřichem Moldanem, CSc.), realizátorem projektu Středisko projektu PHARE – Ústav environmentálního inženýrství VŠB-TU v Ostravě se sídlem ve Frýdku–Místku (vedoucí doc. Ing. Prabir Ganguly, CSc.); skripta vytiskla tiskárna Kleinwächter ve Frýdku–Místku. Samozřejmě hlavní díl práce odvedli autoři skript z většiny fakult českých vysokých škol. Jeden titul (Faktor čtyři) je zdařilým překladem práce, pocházející z prestižního Ústavu pro klima, energii a životní prostředí ve Wuppertalu (ředitel K. U. Weizsäcker), v pořadí třetí titul je přehledem environmentální výuky na českých vysokých školách (se stavem od počátku roku 1996).

Z VUT se na několika titulech podíleli **prof. Šálek** (FAST), **doc. Rozman** (FEI), **Ing. Pospíchal** (FS), **dr. Picka** a **prof. Matoušek** (FCH). To pravděpodobně odpovídá možnostem VUT v celostátní konkurenci.

V době projektu probíhala další informační a koordinační setkání. V únoru 1996 to byl seminář o environmentální výuce na technických a ekonomických fakultách vysokých škol v Ostravě, jehož se z VUT účastnili zástupci FS, FEI, FT a FCH, který byl již významným a konstruktivním setkáním k organizaci pre – i postgraduálního studia.

Posledním setkáním, které již mohlo hodnotit výsledky projektu, byl seminář „Výchova k trvale udržitelnému rozvoji“ na UK, konaný 16. ledna 1997, jehož se z VUT účastnil již jen zástupce FCH. Ten podal rovněž zprávu o světovém kongresu „Challenges for Sustainable Development“ (1996) v Amsterdamu, jehož byl spoluorganizátorem. Na semináři proběhla plodná debata k zaměření výchovy k trvale udržitelnému rozvoji na základních, středních a vysokých školách. Zástupcem FCH VUT byl zdůrazněn význam této výchovy na technických vysokých školách vzhledem k místu a úloze technické inteligence v čistších technologiích a čistší produkci a k její specifické společenské – lokální i globální – odpovědnosti.

Prof. Ing. Jiří MATOUŠEK, DrSc.
Fakulta chemická VUT

Seznam skript vydaných v rámci projektu Services for Universities

- Faktor čtyři
- Indikátory trvale udržitelného rozvoje
- Přehled výuky problematiky životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje na vysokých školách České republiky
- Přehled osnov týkajících se životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje na vysokých školách České republiky
- Vyrobené jaderné palivo
- Speciální agroekologie
- Obecná agroekologie
- Technologie a technika skládkového hospodářství
- Úvod do vegetační ekologie
- Synantropní vegetace
- Mikrobiální ekologie vody
- Česko – anglický terminologický glosář z oblasti práva životního prostředí
- Plánování venkovské krajiny
- Ochrana genofundu
- Moderní statistické metody pro životní prostředí
- Hydrologie v životním prostředí
- Geologie a životní prostředí
- Environmentální vzdělání a výchova
- Základy vývojové toxikologie a teratologie
- Geofyzikální metody v ochraně a tvorbě životního prostředí
- Výchova v přírodě
- Územní ochrana přírody a krajiny v České republice
- Biomasa a její energetické využití
- Lidská sídla v podmínkách trvale udržitelného rozvoje
- Anaerobní technologie v ochraně životního prostředí
- Ekologická rizika spojená s výrobou a použitím chemických látek a ochrana proti nim
- Malé vodní nádrže v životním prostředí
- Základy obecné a speciální toxikologie
- Krajinové plánování
- Odpadové hospodářství
- Ekologické inženýrství
- Odpady a druhotné suroviny v zemědělsko–potravinářském komplexu
- Podnikové systémy zabezpečování ochrany životního prostředí a jeho prověřování
- Anglicko – český a česko – anglický slovník pojmů používaných v hydrobiologii a ekologii mokřadů
- Ekologické aspekty rozhodování podniků a základy ekologického managementu
- Trvale udržitelný rozvoj a strategie ochrany životního prostředí
- Životní prostředí a trvale udržitelný rozvoj v soustavě globálních problémů
- Základy ekologické obnovy průmyslové krajiny
- Ekologická bilance – hodnocení životního cyklu
- Environmental Impact Assessment and Environmental Audit
- Základy ekologické politiky
- Ekologie a zdraví člověka

V minulém čísle jsme uveřejnili článek „Komplex uzlového letiště Brno: výzva k činu a prosperitě“, který redakci zaslal Michael Dymáček, ředitel Business and Investment Promotion Group. Inc.

Na základě několika dotazů, které po otištění v časopise do redakce přišly, chceme upozornit, že cílem jeho uveřejnění nebyla propagace projektu ze strany VUT, nýbrž jeho prezentace určená k odborné diskusi, tedy i polemické. Tato diskuse může odhalit i další fakta, která naši informovanost o této problematice rozšíří. V tomto čísle přinášíme první (polemickou) odezvu.

Pár poznámek k dopravě v Brně a její potřebě ve formě UZLOVÉHO LETIŠTĚ

Do celé řady aktivit člověka dnešní doby, zařaditelných do souvislostí s jeho ekonomickou a dnes přímo civilizační činností – jako je energetika, průmysl, zemědělství a další – patří neodmyslitelně také doprava. Nelze pochybovat o tom, že například uvolnění svazků poddanství koncem 18. století v našich zemích vedlo k tlaku a požadavkům na dopravu. Akční rádius jednotlivce se zvětšoval, až po dramatické změny posledních desetiletí, které zapříčinily, že je dnes v dosahu každého jednotlivce celý zemský glóbus. Je logické, že se na jednu rovinu dostává kladné i záporné působení, a záleží na nás, na každém jedinci a také na vedení společnosti, zda bude kladné působení podpořeno a zda negativní dopady budou omezeny. Konečně jde o život každého jednotlivce a současně o život celé komunity, která daleko přesahuje – co do časového horizontu – bytí jedince.

Pokud jde o město a jeho význam v životě jedince i komunity, stálo by za to se zamyslet nad přísahou státu – města – ATÉNY:

Budeme vždy usilovat o ideály a posvátné věci města; budeme neustále usilovat o podnícení smyslu veřejnosti pro povinnost, budeme mít v úctě a poslušnosti všechny městské zákony; budeme přeměňovat město tak, aby nebylo horší, ale naopak lepší a krásnější, než jaké jsme je dostali my.

V našem čase tedy půjde o vymezení socioenvironmentálního úseku v činnosti města proto, že právě problematika životního prostředí a vztahy jednotlivců na sebe úzce navazují a vymezují i možnosti, cíle a dopady v dané ploše města. Z širších pohledů tedy jde o zdraví, a to jak jednotlivce – aby prožil svůj život plně – tak i o zdravé město, které naplní nejen v onom vymezeném socioenvironmentálním úseku vše kladné. Zdravé město soustřeďuje procesy, které tvoří možnosti zdraví pro jeho obyvatele. Znamená to také, že obvykle nemůže jednotlivec vystihnout ony potřeby a cíle a že jen soustředěným úsilím více zainteresovaných lze jich dosahovat. Zajistě opakovaně, protože každá doba s sebou nese své civilizační požadavky, které se snaží uplatnit, přičemž využívá i poznatků z minulosti. Mezi takové musí na prvním místě stát čistota, vysoká jakost fyzikálního prostředí,

udržovaný a vyvážený ekosystém a rovněž fungující ekonomika. Nemůžeme opomenout též pocit historické, biologické a kulturní sounáležitosti komunity, protože město je zatěžkávací zkouškou lidské zkušenosti, lidského vývoje a lidského zdraví, je centrem průmyslu, střediskem nápaditosti a inovací a prostorem pro rozvoj schopností a prožití všech životních funkcí jednotlivce beze strachu, v plné duševní a sociální síle. A samozřejmě toto vše váže na politiky v čele města, na zastupce komunity, kteří ji řídí a ve vymezeném čase vedou, značnou zodpovědnost. Je skutečností, že vymezený čas – volební období – je z hlediska života města velmi krátký, dopady rozhodnutí z tohoto období však jsou mnohdy vidět až po desetiletích. Jako příklad zde může být brněnské nádraží, situované sem v samotném začátku železnice, tedy před 160 lety (!)

Článek „Komplex uzlového letiště Brno: výzva k činu a prosperitě“ ve 2. čísle letošních UDÁLOSTÍ NA VUT mne skutečně vyzval, a sice k výše zahájené úvaze a k dále pak uvedeným faktům i otázkám. Opravdu je to výzva k prosperitě? Koho a kde? Pokud je řeč o Brně, tak se zkusme vrátit k železnici. Tak jako železnice byla do Brna zavedena proto, že ji skutečně Brno potřebovalo ještě před jejím uvedením do provozu (a je pravdou, že pak železnice další růst města zřejmě stimulovala...), je třeba se ptát, zda a jak velké – perspektivní – letiště Brno potřebuje.

Protože se s touto problematikou seznamuji několik let, tak mohu odhadnout, že uzlové letiště zde nemá uplatnění. Nemíjí totiž co a koho v tak velkých počtech a objemech. Osobně jsem se jako člen Rady města Brna (1990 – 1994) zasazoval při opakovaných návrzích Michaela Dymáčka za vypracování základní dokumentace pro toto uzlové letiště, tedy za studii proveditelnosti, aby se ukázala všechna pro a proti (i když jsem přesvědčen, že uzlové letiště není třeba). Jinými slovy, aby se to vše zhodnotilo v řadě parametrů, a nikoliv v souboru textů. I proto jsem byl v lednu 1995 jedním ze zakládajících členů občanského sdružení „Za rozumné letiště

Brno“, které předložilo tři možnosti obyvatelům území, jež by bylo stavbou a provozem uzlového letiště ovlivněno. Dotázaný občan se po přečtení podepsal do patřičného sloupce. Získali jsme více než 10 tisíc podpisů, ovšem s drtivou většinou ve sloupci „*jsem pro letiště MLST-1*“.

Na tomto místě je třeba vysvětlit, že letiště tohoto typu je většinou nástupní nebo cílovou stanicí, kde je zajišťován provoz charterových letů, veletržních a rekreačních linek s cílovým stavem kolem 1 mil. cestujících ročně (což znamená každých 12 minut jedno letadlo). Vše by se odehrávalo na dnešní ploše letiště.

Nechci přímo polemizovat s celou náplní článku, co zde chybí, co se mi vůbec nezdá apod. Nemohu si však odpustit upozornění na skutečnosti, že předložené řešení uzlového letiště jaksi neuvažuje s obyvateli území o ploše 50 km² (Brno má 230 km²) a jejich životním prostředím. Je zde však bez doložení uváděno, jak se zlepší životní prostředí... K ekonomickým podkladům, kde se hýbou miliardy dolarů, se nemohu vyjádřit, snad i ekonomové by našli k tomu svůj komentář. Moje zásadní poznámka se týká problematiky životního prostředí, a omlouvám se, že předmluva je tak dlouhá...

Předpokládáme tedy, že uzlové letiště – jako typ mezikontinentálního letiště s převahou tranzitní dopravy osob a zejména zboží – zvýší v dané chvíli stávající zátež okolí dopravou pozemní. Jeden vzlet nebo přistání každou minutu mezi 5. a 21. hodinou by denně obnášelo kolem 950 letadel a k tomu přepravu 30 milionů pasažérů! Tedy součet emisí z motorů letadel i pozemních vozidel by byl i přes pokrok v horizontu několika let daleko vyšší než dnes, což lze dokumentovat:

Počítejme s jednou minutou pobytu letadel v prostoru Brna, a to pouze pro start, přičemž pro přistávání se spotřebou paliva v daném okruhu města neuvažujeme.

Dle mého odhadu bude létat 50 % proudových letadel, 45 % turbovrtulových letadel a 5 % pístových letadel. Jejich spotřeba bude následující:

Proudové letadlo (spotřeba 0,04 až 0,08 kg.h⁻¹ na 1N tahu, uvažuji 0,06). JUMBO JET má 4 motory, každý s tahem 230 kN, tj. spotřeba za jednu minutu při startu u tohoto letadla odpovídá cca 900 kg paliva. Těchto letadel by bylo denně cca 475, z toho startujících polovina, tj. 237. Denní spotřeba by tedy činila 218 t paliva, roční pak 79.600 t paliva.

Turbovrtulové letadlo (spotřeba 0,25 – 0,50 kg.h⁻¹ na 1kW, uvažuji 0,40). Běžně mají tato letadla 2 motory, každý po 1.500 kW, z toho vychází spotřeba za jednu

minutu na 1.200 kg. Denně poletí 427 letadel, z toho startujících polovina, tj. 213 letadel, které spotřebují při startu 255 t paliva, ročně pak 93.000 t.

Pístová letadla (spotřeba 0,23 až 0,40 kg.h⁻¹ na kW, uvažuji 0,30): tato letadla bývají vybavena motory o 180 kW, jejich spotřeba paliva za jednu minutu vychází na 54 kg. Těchto letadel bude 58, z nich startovat bude polovina, tj. 29. Spotřeba se pak bude pohybovat kolem 1.566 kg denně, tedy za rok 571 t paliva.

Celkem tedy bude spotřebováno ve vymezené ploše Brna a brněnského okolí nejméně 173 tis. t paliva. Zde si dovoluji uvažovat s vývojem leteckých motorů a například pro rok 2006 vzít z tohoto množství jen polovinu, tedy 85 tis. Budeme-li však uvažovat s celou trasou nad územím republiky, pak jsou tato čísla pouhými cca 10 až 20 % z celkového množství paliva spotřebovávaného nad územím ČR na základě provozu uzlového letiště. Je dále možné uvažovat o spalínách, jednotlivých škodlivinách atd., což však přesahuje rámec této poznámky. Stačí však uvést a porovnat, že v České republice se v roce 1995 spotřebovalo 66 tis. t leteckého petroleje a 3 tis. t leteckého benzínu! Bez dělení na obě paliva lze konstatovat, že toto letiště by (pouze pro starty) spotřebovávalo (již po inovaci motorů...) 1,23 krát více leteckého paliva než předloni celá republika. Při úvahách o celé letové trase z Brna startujících a do Brna přilétajících letadel nad naším územím (musíme přihlídnout k celému počtu letadel – zatím jsem uvažovali jen o startujících) by dosahovala spotřeba paliva zhruba kolem deseti – až patnáctinásobku celé republiky. Pokud bychom se chtěli zamýšlet nad zatížením ovzduší emisemi, pak je obtížné něco dál porovnávat. Je skutečností, že ve zmíněném článku popisujícím všechny výhody letiště tyto souvislosti byly opomenuty.

Kladu tedy otázku, k čemu by byly miliardy dolarů, kdyby nebylo co dýchat? A budu mít doslova kacířskou otázku: opravdu půjde vývoj zejména v letecké dopravě (počty osob, náklad, prodlužování vzdáleností) trvale exponenciálně? Co když se omezí potřeba cestování proto, že bude možné vše technicky přenést „živě“? A skutečně bude – s ohledem na rozpory mezi Severem a Jihem a snahy o trvale udržitelný rozvoj – třeba tak rozsáhlé mezikontinentální dopravy? Těch otázek by se jistě našlo více. Chybí právě ona studie proveditelnosti, která by na mnoho otázek odpověděla. Je nepochybné, že takové a obdobné projekty je třeba posuzovat i z hlediska dopadů na životní prostředí (zákon ČNR č. 244/1992 Sb.) a zcela určitě i na úrovni vlády (porovnejme s náklady na železniční koridor a dopady stavby koridoru na okolí). Při naší cestě do Evropské unie však musíme mít na zřeteli i připravované Nařízení Rady EU o strategickém hodnocení vlivů na životní prostředí, které mj. požaduje „popis pravděpodobných významných ekologických efektů, způsobených přijetím strategie (vlivů na lidské zdraví, faunu a flóru, půdu, vodu, vzduch, klima a krajinu, materiální statky, kulturní dědictví a vzájemné vztahy mezi těmito vlivy)“.

Dr. Ing. Zdeněk POSPÍCHAL

Dr. Ing. Zdeněk Pospíchal, pracovník Ústavu procesního a ekologického inženýrství Fakulty strojní VUT v Brně, držitel osvědčení odborné způsobilosti ke zpracování dokumentací o hodnocení vlivu stavby, činnosti nebo technologie na životní prostředí dle zákona ČNR č. 244/1992 Sb.

Ilustrační foto: Přemysl JANÍČEK

Jen s tištěnou podobou skript už v dnešní době nevystačíme

V poslední době studenti iniciovali vydávání elektronických skript. V této souvislosti bych rád uvedl některé skutečnosti a úvahy.

Vše začalo hodnocením současného stavu, kdy studenti třetích a vyšších ročníků mají v průměru méně než jedno skriptum na semestr, což se jeví jako nevyhovující.

Na základě této skutečnosti byly prováděny různé rozbor, jejichž výsledkem byla následující zjištění:

- Vydávána jsou především skriptum s velkým nákladem.
- Skriptum vydaná v letech 1992 – 1994, která byla díky velkému zájmu vyprodána a mezi studenty již nekolují, se většinou nepřipravují k reedici.
- Nemalá část přednášejících, zejména u oborů blízkých výpočetní technice, má zpracovány přednášky v elektronické podobě a v této je také bezplatně zpřístupňuje studentům. Tyto materiály nemají povahu skript, ale mohou sloužit jako základ pro jejich tvorbu.
- Existuje jisté množství skript, které jejich autorům leží v šuplíku a čeká na vydání. Tato samozřejmě obsahově zastarávají.
- Skriptum pro úzce profilované předměty nebudou nikdy vydána pro jejich malý náklad.
- Ke všem skriptům vydaným v posledních letech existují elektronické předlohy.
- Cena skriptu placená studenty odpovídá nákladům na tisk a autorské honoráře jsou placeny z velké části edičním fondem VUT, nebo jsou symbolické.

Zjištěné skutečnosti vedly k úvaze zveřejnit všechna tato skriptum na WWW a autorům za ně poskytnout příslušné honoráře. Výše uvedená fakta vedla k zařazení tohoto tématu do programu veřejného zasedání Studentského parlamentu v listopadu 1996. Na tomto zasedání také přítomných 300 studentů vyvrátilo panu rektorovi veškeré argumenty proti elektronické formě skript. Bylo zde také konstatováno, že největším problémem bude vyřešení autorských práv. Vzhledem k výhradám ohledně zatížení sítě a nutnosti stáhnout si celá skriptum domů zde byla jako alternativa zmíněna možnost výroby CD-ROM.

Po dalších diskusích mezi studenty se postupně dospělo k tomuto návrhu:

- Skriptum by byla vydána na CD-ROM.
- Jeden disk by obsahoval veškerá skriptum fakulty. V případě menších fakult by mohl jeden disk obsahovat skriptum dvou fakult, což by zvýšilo náklad a snížilo tak výrobní cenu.
- CD by se vydávalo znovu každý rok.
- Cena CD by pro studenty VUT neměla přesáhnout 250 Kč, což je cena přijatelná pro studenty a zároveň zajišťuje nekopírovatelnost s ohledem na skutečnost, že kusová výroba CD stojí více než 300 Kč.
- Jako nejvhodnější formát se jeví HTML 3.0
- Předpokládaný náklad pro první rok by činil zhruba 500 ks pro velké fakulty.

Výhody:

- Skriptum již jednou vydaná je možné aktualizovat každým rokem, což je značná výhoda vzhledem k současné rychlosti technického pokroku většiny oborů.
- Je možné alespoň v této podobě vydat i skriptum pro užší okruh studentů.
- Skriptum je možné doplnit simulačními programy a animacemi, což zvýší jejich názornost.
- Z ceny CD postačí na samotnou výrobu (při 500 ks) cca 50 Kč (viz. [1]) + cca 20 Kč na zpracování materiálů a přípravu originálu. Po odečtení zmíněných přímých nákladů zůstane částka 90 tis. Kč určená na autorské honoráře.
- V případě, že pro přípravu skript byl použit materiál umístěný na Internetu, je možné zajistit automatický odkaz přímo z místa, kde je tento materiál citován.
- Budou-li mít studenti tištěnou i elektronickou podobu skript, většinou pak po skončení kurzu, pro který jsou skriptum určena, prodají tištěnou podobu dalším ročníkům, což zajistí kolování téhož nákladu tištěných skript mezi studenty po nesrovnatelně delší dobu.

Nevýhody:

- Nutnost velkých investic v prvním roce, a to jak na zaplacení autorských honorářů, tak na zpracování materiálů. V dalších letech pak obě tyto položky budou výrazně nižší, protože je zde předpoklad, že cca 75% CD se oproti minulému roku nezmění, a tak nebude na tuto část nutné vynakládat ani korunu. Díky této skutečnosti se počáteční vysoké náklady v průběhu let vrátí.

Závěrem bych rád zdůraznil, že v průběhu vzniku a ujasňování tohoto projektu bylo vždy na elektronická skriptum pohlíženo jako na doplňující formu a jejich případné nasazení na místo tištěných by mělo nastat jedině v případě, že praxe prokáže velký zájem o tuto formu a zároveň velký nezájem o tištěnou podobu. Na všechny vaše pozitivní i negativní připomínky se těším na adrese:

XVYSEK00@stud.fec.vutbr.cz

Pavel VÝŠEK
Fakulta FEI

Literatura: [1] Computerworld č. 16/93 str. 11–12

Redakční poznámka:

Publikační oddělení, které spravuje ediční fond, podniklo v záležitosti vydávání skript v elektronické podobě první kroky a k dalším se chystá:

1. Vypracovalo nakladatelskou smlouvu pro elektronické šíření děl (smlouvu zpracoval přední odborník dr. I. Telec)
2. Zakoupilo program Adobe Acrobat pro převod post textů do formátu PDF.
3. V 1. pololetí vystaví na Internetu první tituly skript.
4. Ve spolupráci s Fakultou elektrotechniky a informatiky připraví projekt na vydání studijní literatury této fakulty na CD-ROM.

Dr. Alena MIZEROVÁ
vedoucí publikačního oddělení

Zahraniční oddělení VUT informuje

• Pro zájemce, kteří by se chtěli seznámit s širokou **nabídkou amerického vysokého školství**, je na zahraničním oddělení Rektorátu VUT k dispozici „*Applying to Colleges and Universities in the United States*“.

• Znalost **jazyka francouzského** si mohou studenti zdokonalit účastí na bezplatných **kurzech** francouzského lektora pana Joffre Camille.

Pondělí FaMe Zlín: 13.00 – 17.00 hod

Středa FAST: 16.00 – 17.30 hod

Čtvrtek Rektorát VUT 15.30 – 17.00 hod

• O studijních oborech a podmínkách studia na VUT v Brně publikujeme informace v časopisech Transworld **Education a International Study Guides**, které jsou k nahlédnutí na zahraničním oddělení.

• V sobotu **5. 4. 1997** v 10.00 a 14.00 hod proběhne v Bratislavě v hotelu Kyjev, Rajská 2, „náborový den“ na **CAMP AMERICA**. Úspěšní uchazeči budou mít v létě možnost pracovat za kapesné v USA v dětském letním táboře a po jeho skončení budou moci cestovat po USA. Studenti mají mít minimálně 18 let a dobrou znalost mluvené angličtiny. S sebou pak 2 doporučení v angličtině od učitele, či zaměstnavatele, 1 pasovou fotografii, vklad 64 USD a další vhodná potvrzení. Více se dozvíte přímo na Camp America, Dpt. BD, 37 A Queens Gate, London SW7 5HR, fax: 0044 171 7377, E– mail: brochure@campamerica.co.uk

• Akademická informační agentura (AIA) nabízí **letní jazykové a odborné kurzy** pro studenty. Jejich seznam naleznete na děkanátech jednotlivých fakult. Termín podání přihlášek je 30. 4. 1997.

• V rámci programu **AKTION Česká republika – Rakousko** mohou studenti získat stipendia. Kontaktní adresa: Jednatelství programu AKTION, DZS MŠMT ČR, Senovážné náměstí 26, 111 21 Praha, tel. 2439 8202, 2439 8234, 2423 0069, fax: 2422 9697, e– mail: aktion@dzs.cz

Doc. Ing. arch. Helena ZEMÁNKOVÁ, CSc.
prorektorka pro zahraniční styky

CK pro studenty, učitele a mládež

CKM 2000, Skrytá 2, 602 00 Brno
05/ 42 32 12 47, 42 21 31 47; fax 42 21 26 90

- průkazy na slevy pro studenty **ISIC**, pro učitele **ITIC**, pro mládež **GO 25** a **EURO 26** a **KMC**
- jednosměrné a zpáteční **letenky do celého světa za speciální tarify** s roční platností
Zurich, Geneva 4.470 Kč
Paris 6.500 Kč, London od 5.690 Kč
New York 11.600 Kč a další
- **cestovní pojištění od 21 Kč/den**
- **autobusové linky** po celé Evropě
- **vlakové jízdenky** pro osoby mladší 26 let

Práce studentů pro město Brno

V minulém čísle časopisu jsme v rubrice *Děni kolem nás* psali o předání Ceny města Brna za rok 1996. Milou okolností zmíněné akce bylo, že autorkou ceny – bronzové plastiky – je studentka Fakulty výtvarných umění VUT v Brně Miroslava ŠOBROVÁ. Zastupující děkan FaVU prof. Vladimír Preclík nám k tomu poskytl bližší informace, o které se s vámi chceme podělit.

Z iniciativy rektora VUT prof. Petra Vavřína a s finančním přispěním VUT se dva ateliéry Fakulty výtvarných umění (ateliér sochařství a ateliér průmyslového designu) spolu s ústavem kreslení a modelování na Fakultě architektury VUT zúčastnily soutěže o nejlepší návrh Ceny města Brna. Tou měl být plastický objekt, jehož prostřednictvím by představitelé města Brna oceňovali práci významných osobností, již významně ovlivnili kulturní život moravského regionu.

Soutěž proběhla ve třech kolech. První, interní kolo se konalo na FaVU a z něj bylo do druhého kola vybráno 21 návrhů (z ateliéru sochařství 17, z ateliéru průmyslového designu 3, z ústavu kreslení a modelování 1). Tyto návrhy pak byly předloženy i k posouzení na Magistrátě města Brna.

Soutěžní práce ve druhém kole posuzovala porota složená z tří brněnských rektorů MU, VUT a JAMU, dvou náměstků primátorky a dalších předních kulturních osobností. Jury, jíž předsedala primátorka města Brna JUDr. Dagmar Lastovecká, se rozhodla vybrat do závěrečného kola celkem sedm návrhů. Z nich pak určila a ocenila tři nejlepší. Návrh brněnského znaku Miroslavy Šobrové, posluchačky 5. ročníku sochařství na FaVU, tedy – jak už jsme v úvodu předeslali – v soutěži zvítězil. Druhé místo obdržel posluchač 2. ročníku ateliéru sochařství za návrh nazvaný Petrov a na třetím místě skončil návrh brněnského kola posluchače 5. ročníku ateliéru sochařství Jiřího Marka. Porota dále rozhodla, že návrh posluchačky 5. ročníku ateliéru sochařství Veroniky Milotové, provedený v kovu (s názvem Soukolí), bude zakoupen k dalšímu uplatnění.

Oceněné návrhy byly posléze odlity do bronzu a v současné době již mnohé z nich našly svého vděčného majitele.

(red)

Miroslava Šobrová – Znak města Brna (vítězný návrh)

Nejvíce jsem si vážil upřímných lidí

12. února letošního roku se dožil devadesátých narozenin náš přední geotechnik a vynikající pedagog prof. Ing. dr. Vojtěch MENCL, DrSc., který vykonal množství záslužné práce pro české i slovenské stavebnictví a zasloužil se o rozvoj inženýrské geologie, a to i v mezinárodním měřítku. Svůj vděk, uznání, vzpomínku, úctu i lásku přišli oslavenci vyjádřit mnozí jeho spolupracovníci, bývalí studenti a další kolegové na konferenci konané právě u příležitosti jeho jubilea.

S panem profesorem jsem se sešla jedno krásné, již slunné předjarní odpoledne v jeho skromném bytě na Mášově ulici. Privítal mě v elegantním světlém obleku s vázankou a v dobré duševní pohodě i přes zdravotní potíže, které bo maličko trápí v důsledku nedávného úrazu. Pan profesor zosobňuje důstojné a klidné stáří, neplýtvá mnoha slovy, a ač cítíme z jeho tváře trochu smutek nad uplýváním života a ztrátami nejbližších, přece jen tu a tam vyslechnou z jeho slov jiskřičky humoru.

Máte za sebou opravdu dlouhou životní pout'. Pojďme se po ní vydat nazpátek a zastavit se u některých jejích zajímavých či důležitých okamžiků. Prozradte, čím jste chtěl být jako malý kluk?

Náhodou tím, čím jsem nakonec celý život byl. Šel jsem zkrátka ve šlépějích svého dědečka i otce, který pracoval na plzeňském stavební úřadě a mimochodem projektoval poslední český kamenný most v Plzni.

Jinými slovy u vás se ta stavařina dědila z generace na generaci.

Ano. Stavebnímu oboru se věnuje i můj bratr Jiří, který pracuje na Technické univerzitě v Bratislavě, můj syn Vojtěch i vnučka Eva.

Pocházíte z Plzně, ale nakonec jste velkou část svého života prožil v Brně. Co vás sem přivedlo?

Jednak práce na tunelu, který jsme stavěli na tišnovské trati. Tu zajišťovala firma J. V. Velflík a já jsem v ní pracoval jako prokurista. V Brně mi pak byla nabídnuta možnost přednášet na vysoké škole. Tehdy – v roce 1945, po osvobození – jsem byl jmenován mimořádným profesorem.

Vím o vás, že jste se podílel na řadě staveb. Kterým jste se ve své praxi nejvíce věnoval?

Hlavně projektům a stavbám tunelů.

Co vás více bavilo, projekční, anebo pedagogická činnost?

To se měnilo podle životních okolností. Když jsem na vysokou školu přišel, byl jsem tou prací nadšen, když mě později odtud vyhazovali, tak už jsem tak nadšený nebyl.

Měl jste tedy také problémy s bývalým režimem?

Jako ostatně každý z těch starých profesorů.

Coby pedagog jste se setkával s různými generacemi studentů. Myslíte si, že dnešní mládež je jiná, než byla ta před ní, či ta, k níž jste jako student patřil vy?

Uvědomuju si spíš rozdíl mezi studentem z roku 1945 a mladým člověkem z jiných období, neboť tehdejší mládež byla duševně i morálně poznamenána válečným traumatem a německým útlakem. Ale to se vyhojilo, neboť mládí se uzdravuje rychle.

Jaké přednosti oboru geotechnika byste zdůraznil dnešnímu mladému člověku, který uvažuje o tom, zda studovat či nestudovat tento obor?

Je to neobyčejně tvůrčí obor, kde se slučuje praxe s teorií, a každý má možnost pro tuto oblast něco konkrétního vykonat, což je jistě poutavé.

Podílel jste se na řadě projekčních úkolů a mě by zajímalo, který považujete za nejzajímavější či nejpřínosnější pro váš profesní růst nebo rozvoj vašeho oboru?

Řekl bych, že nejpoutavější a s troškou senzačním nádechem bylo moje pracovní působení v Rumunsku, kde jsem se účastnil projektování tamních přehrad a tunelů, tedy rozsáhlých staveb realizovaných v nepříznivých geologických podmínkách. Velké uspokojení a opět i pocit senzačnosti mi také přinesl pobyt v Peru po katastrofálním zemetřesení, kdy se sesula horská úbočí a zavalila obydlené osady. Tehdy tam také zahynula i skupina našich horolezců. Náš tým studoval postižené území a svými průzkumy i konkrétní záchranou činností měl zabránit vzniku dalšího nebezpečí. Za mnohé také vděčím Slovensku, kde jsem mnohá léta pracoval a stál u řady velkých staveb, jakými byly třeba vodní díla Liptovská Mara nebo Súčany.

Pojďme teď pane profesore opustit tvrdý svět práce a trochu si popovídat o životě. Na které své životní období nejraději vzpomínáte?

Nejkrásnějším obdobím mého života byly první poválečné roky, tedy od roku 1945 do roku 1947, kdy jsem byl profesorem, narodily se nám děti a žili jsme spokojeně. Myslím si, že na tuto dobu celá moje generace, co zažila válku, nejraději vzpomíná. Po letech útisku a nesvobody se obnovovala demokracie a veřejný život se začal rozvíjet. Bohužel toto období mělo krátké trvání.

Člověk raději vzpomíná na hezké chvíle svého života. Ale v životě někdy zažíváme i chvíle smutnější či krušnější, někdy dokonce tragické. Musel jste takovou etapou života také procházet?

Hlavně před rokem, kdy zemřela moje žena, s níž jsem prožil celých 63 let společného života. A také tehdy, když při dopravní nehodě zahynul můj bratr Václav a jeho žena Dobroslava. Byla to velká ztráta nejen pro naši rodinu, ale myslím i pro obor, v němž oba významně působili, a tím byla historie a ochrana historických památek.

Dožil jste se krásného věku, což se zdaleka ne každému podaří. Máte nějaký recept na dlouhověkost?

To nemám. Myslím si, že je mi to dáno dědičně. Můj dědeček i otec se také dožili obdobného věku.

Vy však i v tomto věku zůstáváte nadále aktivně činný. Domnívám se, že právě tato aktivita, zejména duševní, k dlouhému životu přispívá. Čemu se v současné době věnujete?

Právě píšu teoretické pojednání o zvláštním chování skalních hornin při zatížení, které má vyjít v září. Čas mě tedy honí, i když by mi vyhovovalo při mém stáří pomalejší tempo. Na našem ústavu geotechniky spolupracuji s ostatními kolegy a například se podílím na geologickém průzkumu a zjištění podmínek stavby dálnice mezi Olomoucí a Lipníkem.

Jak se říká, nejen prací živ je člověk. Čím jste se zabýval ve volném čase, měl jste čas na nějaký koníček?

Když jsem měl čas, tak jsem nejraději maloval. Ten pokoj za vámi je vyzdoben mými veledíly. Jsou na nich místa, která jsem navštívil, třeba hory v Peru.

Jsou hezké a je milé zjištění, že technicky založený člověk našel zábavu a odreagování v malování. Pane profesore, jakým životním hodnotám jste v životě přikládal největší význam?

Nejvíce jsem si vážil upřímných lidí. A zásada, které jsem se snažil – pokud to šlo – držet, byla poctivost.

Váš život nebyl jistě procházkou růžovou alejí, něčím snadným a pohodlným. Zajímalo by mě, co vám dávalo v životě rozlet a sílu, jaká životní filozofie?

Když se mě studenti ptají, jak se mají dívat na život, tak jim vždycky říkám – važte si života a svého mládí. Celý život máte před sebou a už se ptáte, jaký to má smysl. Mladí lidé jako by očekávali, že ten vnější svět a život naplní jejich vnitřní duševní život. Ale na to je třeba jít obráceně. Když budou sami žít bohatým duševním životem, pak nebudou potřebovat, aby něco nebo někdo jim ho nějak naplňoval. A aby takto uměli žít, musí si každého okamžiku v životě vážit.

Pane profesore, děkuji vám za rozhovor.

Yvonne KONEČNÁ

Životopis prof. Ing. dr. Votěcha Mencla, DrSc.

Narodil se 12. února 1907 v Plzni. Studoval na Stavební fakultě ČVUT v Praze. Po ukončení studia v roce 1931 byl dva roky asistentem u prof. Z. Bažanta. Do roku 1945 pracoval na mnoha stavbách, převážně železničních, tunelových a vodo-bospodářských u firmy J. V. Velflík. Roku 1945 byl jmenován profesorem na Vysoké škole technické Dr. Beneše v Brně. V letech 1951 až 1953 zastával akademickou funkci rektora na Vysoké škole stavitelství v Brně, ze které později vzniklo Vysoké učení technické. Na Fakultě stavební působil až do důchodu a dodnes se na ústavu geotechniky zúčastňuje jako emeritní profesor přednášek a odborných prací.

Své odborné znalosti propůjčil mnoha stavbám u nás i v zahraničí.

Za všechny jmenujme například Vážské kaskády, přečerpávací elektrárny Dlouhé Stráně, Čierný Váh, Dalešice, stabilitní problémy Severočeského ubelného revíru, velké přírodní sesuvy (např. v Peru nebo v Rumunsku) a další. Jako uznávaný znalec svého oboru také přednášel i na zahraničních univerzitách. Neméně významnou byla rovněž jeho činnost publikační. Je autorem několika knižních publikací, z nichž například Inženýrská geologie, kterou napsal společně s profesorem Zárubou, byla přeložena do mnoha jazyků. Nadále zůstává aktivně činný a konzultuje řadu staveb.

Foto: Anna PECKOVÁ

Cyklus „Rektoři brněnské techniky“

Prof. Ing. Karel Ryska

Ve studijním roce 1918 – 1919 stanul v čele brněnské české techniky profesor Karel Ryska.

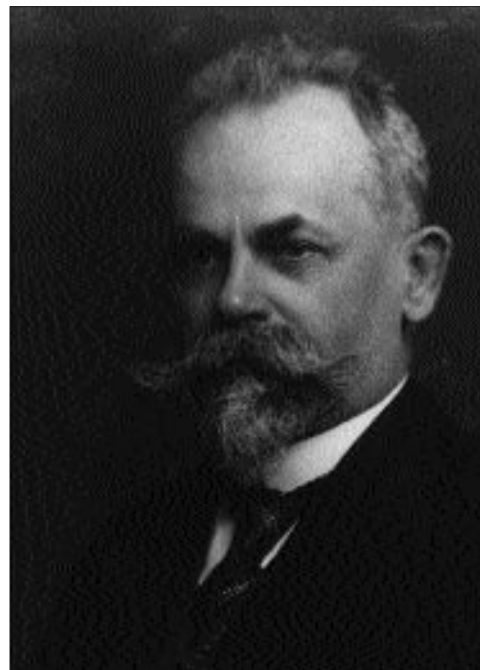

Foto: Z archivu VUT

Karel Ryska se narodil dne 4. 11. 1868 v Hracholuskách u Rakovníka. Po maturitě na Vyšší reálné škole v Rakovníku byl v letech 1886 – 1892 posluchačem odboru strojního inženýrství na České vysoké škole technické v Praze. V letech 1891 – 1892 působil jako suplent pro odbor strojní na České státní průmyslové škole v Brně. Poté byl dva roky konstruktérem při stolici stavby strojů na ČVŠT v Praze, v letech 1894 – 1898 učitelem pro odbor strojní na Všeobecné řemeslnické škole ve Volyni. V letech 1898 – 1909 působil zprvu jako inženýr a posléze jako vrchní strojní komisař státních drah v Lounech. Zde měl k dispozici rozsáhlé dílny, v nichž mohl rozvinout svůj technický talent. Dne 31. 1. 1909 byl Karel Ryska jmenován řádným profesorem mechanické technologie na české technice v Brně.

Ihned po příchodu do Brna zahájil profesor Ryska přípravy na reorganizaci své disciplíny. Snaha o nové seskupení přednášek z technologie kovů však byla úspěšně dovršena až ve studijním roce 1914 – 1915, kdy byla zřízena docentura encyklopedie mechanické technologie pro odbory stavebního, kulturního a chemického inženýrství.

Profesor Ryska se věnoval především výzkumu povrchových úprav kovů, tepelného zpracování kovů, obráběcích strojů a nástrojů, vlastností dřeva. Napsal na 25 větších prací, z nichž můžeme uvést např. Některé nové zjevy v železářství, Organizace našich strojíren, Nástrojová ocel a její kalení, Obráběcí stroje, Automatický soustruh, Hoblovací stroje, Výroba ozubených kol aj. Dále je autorem četných článků v odborných časopisech, zvláště ve Strojnickém obzoru, a řady odborných původních článků v Ottově slovníku naučném. Byl rovněž stálým spolupracovníkem Teyssler–Kotyškova Technického slovníku naučného pro obor nástrojů a obráběcích strojů a pro všeobecný obor technologický.

Za třicet let svého působení na brněnské technice byl čtyřikrát děkanem odboru strojního inženýrství a elektroinženýrství, a to v letech 1911 – 1912, 1920 – 1921, 1927 – 1928 a 1928 – 1929. Především jeho zásluhou byl ze skromných počátků vybudován Ústav mechanické technologie I. vynikající úrovně.

Profesor Karel Ryska zemřel dne 20. 3. 1939 v Brně.

PhDr. Renata KREJČÍ, Archiv VUT v Brně

Co bylo...

Kulturní a společenské akce Brna objektivem Anny Peckové

Nové skleníky brněnské botanické zahrady

21. února 1997 byl u příležitosti 75. výročí založení univerzitní botanické zahrady Přírodovědecké fakulty MU v Brně slavnostně otevřen nový areál skleníků s exotickou flórou. Ty staré již byly ve velmi špatném stavu, a proto se v květnu roku 1995 přikročilo k výstavbě pěti nových skleníků, které architektonickým řešením, netradiční konstrukcí i použitou technologií a materiály mohou být nejen chloubou Masarykovy univerzity, ale i vzorem pro jiné botanické zahrady. Unikátní skleníky mají být zpřístupněny odborné i laické veřejnosti.

Pohled na vnitřek prostředního, nejvyššího skleníku z vnitřního ochozu, odkud lze také pozorovat vzácné rostliny.

Film Kolja

vzbudil divácký úspěch a jejich autorům přinesl již řadu cen. Scénář, za který získal Zdeněk Svěrák Českého lva, se dočkal už také knižního vydání. 11. března se autogramiády v brněnské knihkupectví Primus zúčastnili další ocenění – režisér Jan Svěrák a Andrej Chalimon, který ve filmu ztvárnil malého ruského chlapce Kolju. Sláva se jim teď doslova věší na paty – v knihkupectví pro velký nával fanoušků, fotografů a reportérů nebylo místo k hnutí, mnozí si museli v dlouhé frontě počkat na podpis. Andrej zůstal klidný, Jan Svěrák byl očividně udiven, takový zájem nečekal.

Dramatik Arnošt Goldflam a brněnská básnička Jiřina Salaquardová s dcerou, která své matce ilustrovala knihu Pohádky ze stříbrných hor. Všichni se sešli při autogramiádě 20. února v knihkupectví BONUS na Smetanově ulici v Brně, které se zavázalo poskytovat pro studenty pětiprocentní slevu na všechny knižní tituly.

Mezinárodní veletrh STYL a KABO

představují nejnovější módní trendy v odívání, obuvi a kožené galanterii. Neobejdou se samozřejmě bez módních přehlídek. Na galavečeru v poslední den této akce se vyhlašovaly ceny FASHION POINT a představili se nejúspěšnější vystavovatelé, návrháři a módní kolekce.

Český člověk si o svůj žaludek dělat starost nemusí. Možná i to chtěl povědět ministr zemědělství Josef Lux na tiskové konferenci 4. března, v den zahájení šestice gastronomických veletrhů **Salima, Ibucop, Fruvex, Inteco, Pivex a Vinex.** Zájem o tento veletrh byl vskutku obrovský, zúčastnilo se jej dva tisíce vystavovatelů z 31 zemí a osmdesát tisíc návštěvníků.

Film měsíce března

Larry Flynt

– další filmový rebel Miloše Formana

Formanův nový film pobouřil mravokárce a nadchl milovníky filmového umění.

Kolem nového filmu Miloše Formana se prý trochu strhl povyk. Vyrojily se otázky, o čem vlastně je a co chce říci. Dokonce se někteří – zřejmě nějaká moralisti – domnívají, že film chce oslavovat pornografii. Ne všichni to tak ovšem pochopili a myslím, že mu nejlépe mohli porozumět právě čeští diváci, kteří si podobně jako Forman mohou na základě své vlastní zkušenosti z dřívějších časů citlivě uvědomit křehké hranice demokracie, rizika svobody a důsledky jakéhokoliv jejího okleštění. Hlavní téma, vynořující se tedy z pestrého filmového příběhu, je – jak se ukazuje – velmi živé a má nám co říci i přimět nás k zamýšlení.

Kdo žije ve svobodné zemi, bere svobodu již jako samozřejmost a možná si jí už tolik neváží. Právě proto pak – z obav o její zneužití – jí chce někde (a někomu) přistříhnout křídla. Zde ve filmu se touto obětí stává jakýsi anti– hrdina, tedy žádný apoštol mravnosti, nýbrž kontroverzní vydavatel proslulého, hojně nakupovaného a hojně odsuzovaného pornografického časopisu Hustler. Díky němu a především tomu, co v něm uveřejňoval (jistě nechutnosti, mohli bychom říci) se dostal do křížku se zákonem. A svůj osobní právní souboj spojil ve spolupráci s šikovným obhájcem s bojem za demokratické svobody, které mají platit pro všechny. Právní výklad je složitější, avšak otázka, jak hodnotit morálně sporné projevy, je něco, v čem se mohou i řadové občané lišit.

Film přináší také odpovědi, které sugestivně tlumočí Flyntův obhájce a konečně i sám Larry Flynt, zejména ve scéně, kde na filmových záběrech porovnává, co je horší – zda každodenní ukázky násilí a krveprolití, které – jako něco normálně vžitého a takřka samozřejmého – předvádějí masmédia – či nahota, která je člověku přirozená, a tedy od Boha. Z filmových scén každý jistě přitom usoudí, že časopis má značně pokleslý vkus (jako jej ostatně má z bídých poměrů vyšlý zbohatlík Flynt i jeho extravagantní žena, když v honbě za senzací a ziskem začlení do soulože i plechového panáka), avšak vadí– li to někomu, nemusí si časopis kupovat. Tím, že něco, byť sebehoršího, zakážeme, tak to ještě z našeho života nevykořeníme. To bychom museli každý změnit něco v sobě, ale o tom už film nevypráví.

Není to ovšem jen téma, které na filmu tolik zaujme, ale také jeho mistrovské provedení pod režijní taktovkou mezinárodně úspěšného Miloše Formana, který kandiduje na svého dalšího Oscara za režii. Prejme mu ji, ale zejména to, aby jeho film uměli diváci pochopit a přijmout bez předpojatostí a předsudků.

Co bude...

Vybíráme pro vás

Výstavy

Uměleckoprůmyslové muzeum, Husova 14

Renata Rozsivalová – TAPISÉRIE. (6.3 – 18. 5. 1997)
Autorská výstava k padesátinám této textilní výtvarnice, která sama tvoří tapisérie na tkalcovském stavu podle jednoduchých skic. Hlavní téma, v němž jsou inspiračními zdroji příroda a krajina, se objevuje v řadě alternativ, od abstrahované krajiny až ke geometrii a strukturám.

Pražákův palác, Husova 18

NAD CESTOU – VIŠE PUTA. Akademický architekt Tomáš Kotas + přátelé (10. – 19. 5. 1997).

Výstava představí tvorbu tří současných brněnských architektů – Ing. arch. Josefa Chloupka, Ing. arch. Dušana Novotníka, ak. arch. Tomáše Kotase a ak. arch. Libora Fránka z Prahy, které spojuje pouto přátelské i generační i společné výtvarné (architektonické) názory. Pátým vystavujícím je sochař Željko Delić z Černé Hory.

Dům umění města Brna, Malinovského nám. 2

Hala a Galerie Jaroslava Krále

Práce na papíře českých a moravských autorů (22. 4. – 2. 5. 1997)

Design centrum ČR, Jakubské nám. 5

INTERIÉR '96 A ČESKÁ ŽIDLE (16. 4. – 17. 5.)

Výstava představí výsledky ze soutěžních přehlídek.

Diecézní muzeum Brno, Mendlovo nám. 1a

SAKRÁLNÍ STAVBY NA SLOVENSKU

(12. 3. – 1. 6. 1997)

Výstava modelů pořádaná ve spolupráci s katedrou dějin architektury FA STU a Západoslovenským muzeem v Trnavě.

Přednášky, pořady

Ditrichsteinský palác, Zelný trh 8

PhDr. Věra Souchopová a Mgr. Ing. Miroslav Plaček :
MORAVSKÝ KRAS ŽELEZÁŘŮ A HRADNÍCH PÁNŮ.
9. 4. v 17 h

Hvězdárna a planetárium Mikuláše Koperníka v Brně, Kraví bora 2

Tomáš Přibyl: RUDÉ HVĚZDY VE VESMÍRU aneb
Pohled do zákulisí sovětské kosmonautiky.
15. 4. v 19 h

BRETAŇ. Emotivně laděné hudebně obrazové vyprávění o zemi na konci světa na motivy knihy Františka Kožíka s nevšedními diapozitivy Jaroslava Lunera.
26. 4. v 19 h

(red)

Foto: Anna PECKOVÁ

Ilustrační foto: Libor Teplý

nové KNIHY

Přírodní vědy

John D. Barrow: TEORIE VŠEHO. Hledání nejhlubšího vysvětlení.

Praha, Mladá fronta 1996. 269 s. 129,- Kč.

Kniha seznamuje čtenáře jak s historií, tak s dílčími úspěchy tohoto hledání „konečného vysvětlení“.

Ekonomika

Leo Vodáček – Antonín Rosický: INFORMAČNÍ MANAGEMENT. Pojetí, poslání, aplikace.

Praha, Management Press 1997. 146 s. Cena neuvedena.

Odborná monografie, učebnice pro VŠ ekonomického směru, vysvětluje pojetí, poslání a obsah informačního managementu, zejména se zaměřuje na praktické využití poznatků současné informatiky a systémových přístupů k účelnému a ekonomicky účinnému řešení úkolů řízení.

Právo

Jaroslav Drobník – Milan Damohorský: ZÁKONY K OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Aktuální texty zákonů (s předmlouvou).

Praha, C. H. Beck 1997. 392 s. 300,- Kč.

Aktualizace všech právních norem dané oblasti, přehled mezinárodních úmluv zavazujících ČR, charakteristika jednotlivých právních úprav ochrany životního prostředí v legislativě EU.

Příručky

Umberto Eco: JAK NAPSAT DIPLOMOVOU PRÁCI.

Olomouc, Votobia 1997. 271 s. Cena neuvedena.

Autor podává vyčerpávající, místy s humorným nadhledem napsaný rozbor problematiky diplomové práce. Krok za krokem vysvětluje, jak si vybrat téma práce, jak je zpracovat, jak se orientovat v odborné literatuře apod.

Wolfgang Reichel: JAK SI HLEDAT ZAMĚŠTNÁNÍ. Návod, příklady, tipy.

Praha, Ikar 1997. 63 s. 149,- Kč.

Řada praktických informací, jak překonat úskalí při získávání nového místa a uplatnit své schopnosti.

Jazykověda

PASSWORD. Anglický výkladový slovník s českými ekvivalenty.

Praha, Mladá fronta 1997. 664,- Kč.

50 000 slovníkových hesel obsahuje výkladovou definici anglického slova, fonetický přepis s vyznačením přízvuků, příklady použití, základní český ekvivalent.

Eseje

František Koukolík: MRAVENEC A VESMÍR 1997. O hvězdách, atomech, životě a vědách.

Praha, Vyšehrad 1997. 182 s. Cena neuvedena.

Kniha přináší nejnovější informace z astrofyziky, biochemie, sociobiologie, ekologie a dalších vědních oborů.

(Výtah z týdeníku Nové knihy)

Saze a dým nad Animas Riverem

Dodnes se mi zdává o vláčku v přenáděrné krajině. Bylo to v jihozápadním Coloradu, v horách Svatého Jana. Jako v mnoha vysokohorských oblastech amerického Západu i zde se v minulém století našlo zlato. Poprvé to bylo v roce 1858, podruhé počátkem šedesátých let, když do horského údolí na horním toku řeky Animas pronikla skupina zlatokopů, vedená Charlesem Bakerem, po kterém se dnes nazývá část zdejší krajiny. I on tu se svými druhy vyrýžoval z potoků něco zlata. Byl to signál, že okolní hory je třeba důkladně prozkoumat. Ty však patřily indiánům kmeni Ute, a tak s nimi byla sepsána nerovná smlouva o předání území. Cesta pro zástupy lovců pokladů byla otevřena.

Poslední hvizd a coloradské Durango mizí za zády.

V roce 1876, kdy Colorado bylo prohlášeno za stát, založili zlatokopové vysokohorské městečko Silverton právě v místech, kde kdysi rýžovala Bakerova parta. Zlata v okolí Silvertonu se v dalších letech mnoho nevytěžilo, zato stříbra – silveru tu bylo na tuny. Později byla objevena i ložiska olovených a zinkových rud. Pro městečko Silverton, odrážnuté vysoko v horách, bylo největším problémem zásobování. Veškeré potřeby bylo nutno dopravovat po horských stezkách v rancích nebo na soumarech. Stejnou trasou ze Silvertonu putovala opačným směrem vytěžená stříbrná ruda. V jihozápadním Coloradu tehdy stavěla železnice společnost Denver & Rio Grande Railway. Ta se rozhodla postavit odbočku až do Silvertonu. Ve srázných skalních stěnách nad roklinami řeky Animas bylo třeba vystřílet dynamitem dlouhé, zato však nepřilíš široké úseky pro trať, aby se tu vešly koleje aspoň úzkokolejky s rozchodem 91 centimetrů. Při dolním toku řeky bylo v roce 1880 založeno zásobovací městečko, pro které si představený železniční společnosti generál William Jackson Palmer zvolil nezvyklé pojmenování – Durango. Vypůjčil si je totiž až ze středního Mexika. Durango jako důležité středisko rychle rostlo. Pro jeho ochranu byla ve vzdálenosti asi

Městečko zlatokopů Silverton v horách Svatého Jana.

20 kilometrů zbudována vojenská pevnost Fort Lewis. V oblasti však byl klid, a tak není divu, že se posádka pevnosti proslavila dokonale sehranou kapelou místo trestních výprav. Později, v roce 1892, byl zbytečný vojenský post Fort Lewis přeměněn na školu pro indiány.

V červenci 1881 dorazila do Duranga stavební parta, aby zbudovala nádraží. Odtud se pak koleje posouvaly podél řeky Animas přes hory a doly, až nakonec překonaly více než kilometrové převýšení a v roce 1882 dorazily do Silvertonu. Tam bylo postaveno druhé nádraží a městečko získalo pravidelné spojení se světem.

Těžba stříbra, olova a zinku v okolí Silvertonu dosáhla maxima v letech 1900 až 1912. Tehdy tu žilo na 3 500 stálých obyvatel. Mezi dřevěnými chalupami horníků stále častěji vyrůstaly zděné stavby – radnice, budova soudu, nemocnice, knihovny i vězení. Většina z nich se dodnes zachovala v původní podobě. Celosvětové epidemie španělské chřipky po první světové válce se nevyhnul ani Silverton. Tehdy tu zemřelo 10 % obyvatel. Dnes tu žije už jen několik set stálých osadníků, z nichž mnozí jsou manželské páry na penzi, rozhodnuté dožít poslední roky života v tomto tichém místě zašlé slávy s nefalšovanou patinou starého Západu. V roce 1991 byl totiž v okolí Silvertonu uzavřen i poslední důl. Mnohý obyvatel městečka tak přišel o práci a byl nucen se i s rodinou odstěhovat, protože nových pracovních příležitostí je tu pramálo.

Na mnoha pěkných vilkách, pamatujících viktoriánské období, jsou za okny vystaveny nabídky k jejich prodeji. Určitě byste si vybrali. Je tu krásně. Silverton však žije už jen z turistického ruchu, ve kterém je hlavním dodavatelem návštěvníků úzkokolejka z Duranga. Je v provozu po celý rok a každoročně přiveze do Silvertonu na 200 tisíc zvědavců. Každý den dopoledne odjíždějí z Duranga dva vlaky s hodinovým odstupem. Jízda do Silvertonu s krátkými zastávkami na trati dlouhé 72 kilometrů trvá 3 hodiny 20 minut. Odpoledne se vlaky vrací do Duranga.

V Durangu majícím lokomotivní depo s točnou a dílnami se provádí údržba a veškeré opravy původních dobových lokomotiv a vagonů. Každá lokomotiva je kontrolována před vypravením na trať i po návratu. Samozřejmě prochází důkladnou kontrolou měsíční, čtvrtletní a celoroční, aby byl zaručen její naprosto bezpečný chod. V provozu je šest lokomotiv, čtyři nepojízdné slouží jako historické relikvie. Každá lokomotiva ujede ročně asi 24 tisíc kilometrů.

Součástí nádraží v Durangu i v Silvertonu jsou obchody se suvenýry. Nabízejí nepřehledný sortiment sklenic s rytými nápisy a slogany, porcelánové hrnky s barevnými obrázky, brože, přezky, přívěšky, popelníky, budíky, hrací karty, nálepky, obtisky, plakáty, šátky, stolní prostírání, železničářské čepice, průvodce, videokazety, neuvěřitelně velký počet různých titulů knih a brožur o historických i moderních železnicích a mnohé jiné předměty.

Pozoruji amerického kluka, kterému máma koupila dřevěnou železničářskou pištal. Je krásná, oči na ní mohu nechat – samozřejmě na fujaře. Kluk vyloudil mocný hvizd. Stejný, avšak mocnější zvuk, jak se na skutečnou lokomotivu sluší, právě vyslal i stroj na kolejích. Stačím stihnout jeho rozjezd a zaznamenat na barevné foto, podobné, jaké jsem právě prohlížel na přebalu videokazety s názvem „Saze a dým“. Pak si ještě prohlížím psaného průvodce po trati. Je plný překrásných pohledů na přírodní scenérie v roklích řeky Animas. Jak se dovidám, autorem publikace není profesionál, ale jedna z mnohých a častých návštěvnic. Do úzkokolejky se tak zamilovala, že své znalosti předává touto formou i dalším zájemcům. Celý chod úzkokolejky i její propagace daleko za horami Svatého Jana je vlastně z velké části výsledkem činnosti podobných železničních fandů, turistů, trampů a nejrůznějších obětavců, kteří se do Duranga či Silvertonu vrací a kteří pro vlastní potěšení a pro radost druhých kdykoliv ochotně přiloží ruce k dílu, je-li třeba.

Doc. Ing. Vladimír Ustohal, CSc.

Šerifek s koltáky proklatě nízko mi před silvertonským nádražím nabízel stříbrnosnou rudu, broudu za dolar.

UDÁLOUTI
na VUT v Brně

Vydává: Publikační oddělení Vysokého učení technického v Brně, redaktorka: Mgr. Yvonne Konečná.
Adresa redakce: Rektorát VUT, Kounicova 67a, 601 90 Brno, tel. 4112 5110, e-mail: konecna @ro.vutbr.cz.
Toto číslo bylo vytištěno na papíru, který laskavě poskytl MORPA, a.s. Olšany u Šumperka.
Tisk: PC-DIR, spol. s r.o., Brno
Reg. č. MK 7521, ISSN 1211 – 4421